

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO – SPRÁVNÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2011

Bc. Tereza Babicová

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO – SPRÁVNÍ

Metody měření korupce

Bc. Tereza Babicová

Diplomová práce

2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Tereza BABICOVÁ**
Osobní číslo: **E090316**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Metody měření korupce - analýza, komparace, hodnocení**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je vymezení jednotlivých metod měření korupce, jejich analýza a komparace a také analýza výsledků vztahujících se k České republice. Tyto cíle budou podrobněji rozpracovány v následujících bodech:

- Korupce - vymezení pojmu
- Způsoby měření korupce
- Subjekty zabývající se měřením korupce
- Analýza jednotlivých měřících metod
- Komparace vybraných měřících metod
- Měření korupce v ČR
- Komparace korupce v ČR a okolních státech

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- 1) Bribery in public procurement: methods, actors and counter - measures, Paris:
Organization for Economic Co - operation and development, 2007, ISBN 978 - 92 - 64 - 01394 - 0
- 2) Dančák, B., Hloušek, V., Šimíček, V.: Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii, Brno: Masarykova Univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006, ISBN: 80 - 210 - 4062 - 9
- 3) David, V., Nett, A.: Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém, Praha:
C. H. Beck, 2007, ISBN 978 80 - 7179 - 562 - 9
- 4) Chmelík, Jan: Pozornost, úplatek a korupce, Praha: Linde, 2003, ISBN: 80 - 7201 - 434 - X
- 5) Sampford, Ch., Shacklock, A., Connors, C., Galtung, F.: Measuring corruption (Law, ethics and governance), Hampshire: Ashgate Publishing Limited, 2006, ISBN 0 - 7546 - 2405 - 6
- 6) Volejníková, J.: Korupce v ekonomické teorii a praxi; Profess Consulting, Praha, 2007; ISBN: 978 80 - 7259 - 055 - 1
- 7) Světová banka: www.worldbank.org
- 8) Transparency International: www.transparency.cz

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
Ústav ekonomie

Datum zadání diplomové práce: 16. září 2010
Termín odevzdání diplomové práce: 6. května 2011

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 16. září 2010

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Třeběchovicích pod Orebem dne 22. Dubna 2011

Bc. Tereza Babicová

Poděkování: chtěla bych poděkovat vedoucí své diplomové práce doc. Ing. Jolaně Volejníkové, Ph.D. za průběžnou kontrolu a podnětné připomínky.

Anotace

Práce se zabývá především tématem rozličných metod měřících korupci – jejich výčtem, analýzou, komparací pomocí statistických metod a také shrnutím subjektů zabývajících se touto problematikou. Práce rovněž obsahuje základní informace týkající se obecně tématu korupce a zmiňuje problematiku korupce v České republice.

Klíčová slova

Korupce, metody měření korupce, korupce v ČR

Title

Methods of measuring corruption

Annotation

This work mainly dealing with the subject of different types methods of measuring corruption – their account, analyse, comparation with statistic methods and also summary of subjects dealing with this matters. The thesis also includes basic informations about corruption in general and mentions the issues of corruption in Czech republic.

Keywords

Corruption, methods of measuring corruption, corruption in Czech republic

OBSAH

Úvod	10
1. Korupce	12
1. 1 Pojem korupce	12
1. 2 Dělení korupce	14
1. 3 Druhy korupce	17
2. Subjekty zabývající se měřením korupce	23
2.1 Světová banka	23
2.2 Transparency International	24
2.3 Political Risk Services Group	26
2.4 Světové ekonomické fórum	27
2.5 Galup International Association	28
2.6 Freedom House	29
2.7 The Heritage Foundation	29
2.8 Evropská banka pro obnovu a rozvoj	30
3. Způsoby měření korupce a jejich analýza	31
3.1 Expertní hodnocení	32
3.1.1 International Country Risk Guide	32
3.1.2 Souhrnný Index (Governance Matters; GM)	33
3.1.3 Hodnocení kompozitní výkonnosti země	35
3.1.4 Hodnocení Politiky a Institucí (Country Policy and Institutional Assessment)	36
3.1.5 Index globální integrity	38
3.2 Šetření v rámci firem a obyvatel	39
3.2.1 Index růstu konkurenceschopnosti (Growth Competitiveness Index)	39
3.2.2 Index plátců úplatků (Bribery Payers Index, BPI)	41
3.2.3 Globální barometr korupce (Global Corruption Barometer)	44

3.2.4	Index transformace (Nations in Transit)	44
3.2.5	Bertelsmann Transformation Index	46
3.3	Složené indexy	47
3.3.1	Index vnímání korupce	47
3.4	Kardinální odhady rozsahu korupce	50
3.4.1	Index V4	50
3.4.2	Index ekonomické svobody (Index of Economic Freedom; IEF)	52
4.	Korupce v České republice	53
4.1.	Strategie vlády v boji proti korupci	53
4.2	Korupce v ČR	56
5.	Komparace vybraných metod měření korupce na příkladu ČR	59
5.1	Komparace vybraných metod měření korupce pomocí koeficientu korelace	59
5.2	Srovnání korupce v ČR s novými členskými státy	61
	Závěr	66
	Seznam použité literatury	68
	Seznam zkratk	71
	Seznam tabulek	72
	Seznam schémat	72
	Seznam grafů	72
	Seznam příloh	73

ÚVOD

Problematika korupce se v posledních letech stala velmi diskutovaným tématem, které do jisté míry ovlivňuje život lidí prakticky ve všech státech světa. Snad ze všech médií jsme pravidelně informováni o nových korupčních aférách, takže se může zdát, že korupce je prakticky všudypřítomná.

Je tomu ale skutečně tak a co víc, lze vůbec něco tak těžko uchopitelného jako je korupce změřit a říct, do jaké míry v tom kterém státě ovlivňuje jeho chod nebo život jeho obyvatel? Odpověď na tuto otázku se liší a existuje mnoho lidí, kteří tvrdí, že korupci měřit nelze a veškeré dostupné údaje o mírách korupce jsou jen nepodložitelné dohady. Já bych se ráda v rámci své práce zaměřila na výsledky té skupiny, která zastává opačný názor a to ten, že míra korupce se změřit dá.

Cílem mé práce je:

- definovat termín korupce a pojmy s ním související
- popsat a analyzovat různé metody zabývající se měřením korupce
- vymežit subjekty zabývající se problematikou korupce
- zhodnotit korupci v České republice
- porovnat vybrané metody měření korupce na příkladu České republiky pomocí statistických metod

Těmto cílům je uzpůsobeno také rozdělení kapitol v této práci. Nejdříve se zaměřuji na teoretické vymezení pojmu korupce, její dělení, formy a pojmy, které často bývají v souvislosti s korupcí zmiňovány.

V části věnované subjektům zabývajících se měřením korupce, jde především o výčet institucí, které si nechávají vypracovávat průzkumy, na jejichž základě pak zveřejňují zjištěné výsledky míry korupce. Kromě nich je také zmíněno několik organizací, které výzkumy přímo realizují a některé pak i samostatně prezentují své výsledky. Na přehled nejvýznamnějších subjektů pak navazuje výčet jednotlivých indexů vyjadřujících míru korupce a jejich dělení podle způsobu sběru dat a jejich vyhodnocování. Tento výčet se neomezuje pouze na nejčastěji zmiňovaný Index vnímání korupce, ale především na množství jiných metod a indexů, které ovšem nejsou tak notoricky známé.

Zhodnocení korupce v České republice zahrnuje výsledky zveřejňované v souvislosti se Strategií vlády v boji proti korupci, zhodnocení stávajícího stavu na základě dostupných výsledků vybraných indexů a jejich porovnání se závěry měření jiných států.

Závěrečná část práce je věnovaná komparaci vybraných metod měření korupce pomocí výpočtu korelačního koeficientu a interpretace zjištěných výsledků. Zároveň je zde nastíněna míra korupce pro Českou republiku a její zhodnocení v porovnání s dalšími, novými členskými státy EU.

1. KORUPCE

1. 1 Pojem korupce

Přestože se s pojmem korupce setkáváme často, její definování je poměrně obtížná záležitost, poněvadž se její chápání, a tudíž i definice, v jednotlivých státech a právních úpravách liší.

Korupce se obvykle sestává z dohody mezi jedincem, který platí (uplácující, korumpující), a příjemcem (podpláceným, korumpovaným). Nejstručnější vymezení korupce můžeme odvodit z latinského *do et dos* (dávám, abys dal). Korupce je mravní úpadek, rozklad, prodejnost představitelů veřejného sektoru. Korumpovat znamená mravně narušit, kazit, zejména podplácením nebo poskytováním neoprávněných výhod či úsluh. Jde o zneužívání postavení, moci nebo autority veřejného činitele pro soukromé zisky. Pro veřejný sektor se korupce dá vymezit jako zneužití veřejné moci pro soukromý prospěch. Zpřesnit ji lze např. takto: Korupce je jednání, při němž se vzájemně projevuje vůle dvou stran (mohou to být jednotlivci, skupiny lidí, instituce, představitelé státu), podle níž jedna strana (korumpující) poskytuje odměnu hmotného či nemateriálního charakteru za to, že jí druhá (korumpovaná) zajistí neoprávněné a jí požadované výhody.

Z tohoto pohledu se zdá, že subjekty korupčního jednání jsou jen dvě strany, přičemž hlavní osobou je ten, kdo zneužije svého úředního postavení a zachová se nepoctivě. Avšak existuje i třetí strana, která je odvozeně poškozená. Jsou to např. účastníci řízení o výběrovou soutěž, kteří byli poškození zkorumpovaným průběhem veřejné soutěže.¹

Transparency International – Česká republika definuje korupci jako: „*zneužití svěřených pravomocí za účelem získání nezaslouženého osobního (soukromého) prospěchu. Konkrétněji se jedná o příslib poskytnutí nebo o poskytnutí jakékoliv neoprávněné výhody v něčí prospěch za určitou formu odměny. Tato odměna nemusí mít vždy pouze finanční podobu (úplatek), může se jednat o úniky výhodných informací, protěžování známých (klientelismus), zvýhodňování příbuzných (nepotismus) apod.*“

Pojem korupce je v české legislativě obsažen v novém trestním zákoně, který nabyl účinnosti k 1. lednu 2010. Obsahuje následující skutkové podstaty korupčního jednání: přijímání úplatku, podplácení a nepřímé úplatkářství. Korupční praktiky mohou stát také za řadou

¹ David, V., Nett, A.: Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém, Praha: C. H. Beck, 2007, ISBN 978 80 – 7179 – 562 – 9; str. 15-16 (celkem 345 str.)

skutkových podstat trestných činů. Může jít zejména o zneužití pravomoci úřední osoby, dotační podvod, pletichy při zadávání veřejné zakázky a při veřejné soutěži nebo o porušení povinnosti při správě cizího majetku. Protiprávní je i jednání s korupčním pozadím, které nedosahuje intenzity trestného činu. Jedná se kupříkladu o různé právní delikty, jednání ve střetu zájmů, nehospodárné nakládání s veřejnými prostředky, kartelové dohody, nebo o porušování zákona o svobodném přístupu k informacím.²

V mezinárodněprávní rovině by bylo možné dodat, že korupce je uplácení, případně poskytnutí nějaké protislužby státních úředníků, politiků nebo politických stran od jiných osob či skupiny osob za účelem oboustranného obohacení či zvýhodnění, přičemž její součástí je mezinárodní prvek: buď jsou subjekty korupce z různých zemí, nebo dosah korupce je mezinárodní.

Pro korupci jsou typické na jedné straně špatné instituce, poskytující lidem moc, a na straně druhé egoismus, bezbřehá ziskuchtivost. Vidina okamžitého nebo blízkého zisku ovlivní jednotlivce natolik, že dá přednost zkratovému jednání, riziko korupční hry převládne nad rozumovým uvažováním. Jde o chybu v rozhodovacím procesu. Ten, kdo rozhoduje, upraví své rozhodování tak, aby obdržel peněžní odměnu nebo služby.

Korupce je značně rozšířena u vládních činitelů, členů parlamentu a osob činných ve veřejné správě. Společensky méně závažné jsou korupční aktivity soukromých osob, u nichž je vymezení trestnosti v různých zemích odlišné a liší se i trestní sazby.³

Lobbying a střet zájmů

V souvislosti s korupcí se často hovoří o následujících pojmech, které ovšem ve své podstatě korupci nejsou, jedná se o lobbying a střet zájmů.

Lobbying znamená prosazování zájmů určité skupiny v rámci politického procesu, tedy při schvalování legislativy nebo exekutivních rozhodnutí. V USA, kde lobbying vznikl a dostal své jméno, označuje tento termín informační a politickou angažovanost firem. Lobbovat mohou i politické strany, zájmová a regionální hnutí a iniciativy. Ačkoliv se

² *Transparency International Česká republika* [online]. 2010-06-03 [cit. 2010-12-13]. Co to je KORUPCE?. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=441>>.

³ David, V., Nett, A.: *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*, Praha: C. H. Beck, 2007, ISBN 978 80 – 7179 – 562 – 9; str. 18

ve většině demokratických zemí jedná o činnost čistě legální, existuje při lobbování riziko, že lobbyisté budou používat korupci jako nástroj k dosažení svých záměrů. V mnoha zemích proto dnes již existují pravidla, podle kterých se lobbyisté musí řídit tak, aby tato činnost probíhala jako transparentní a kontrolovatelná. Jako příklad takových opatření lze uvést např. povinnost registrace profesionálních lobbyistických skupin, oznamovací povinnost týkající se příjmů lobbyistů, dodržování etického kodexu apod. V České republice v současné době neexistují žádná pravidla, která by lobbying upravovala. Lze však předpokládat, že v návaznosti na členství ČR v EU bude tato problematika řešena i u nás.

Střet zájmů nastává tam, kde se způsob či kvalita výkonu určitého zaměstnání nebo funkce může dostat nebo nepřímo dostává do rozporu se soukromým zájmem osoby, která toto zaměstnání nebo funkci zastává. Ke střetu zájmů dochází jak u veřejných činitelů, tak i u soukromých subjektů. Střet zájmů není sám o sobě korupčním chováním, je však stavem, ve kterém se riziko korupce zvyšuje.⁴

1. 2 Dělení korupce

Mezi nejzákladnější a nejjednodušší dělení korupce patří její dělení podle velikosti – na velkou a malou korupci.⁵

- **Velká korupce** není příliš častá, ale jedná se většinou o „velké věci“. Bývá spojena s korupcí politických špiček a čelních představitelů veřejného a společenského života. Úplatky dosahují značného rozsahu a bývají velmi dobře utajovány; prospěch z velké korupce je jak pro korumpujícího, tak i korumpovaného značně velký.

Velká korupce podle některých autorů nabývá nejčastěji těchto podob:

- 1) zpronevěra veřejných zdrojů,
- 2) nehospodárné užívání veřejných zdrojů,
- 3) soukromý prospěch z privatizace,
- 4) zneužívání veřejné moci při udělování veřejných zakázek,
- 5) přidělování monopolních a kvazi – monopolních licencí,

⁴⁾ Volejníková, J.: Korupce v ekonomické teorii a praxi; Profess Consulting, Praha, 2007; ISBN: 978 80 – 7259 – 055 – 1; str.20, celkem 390 stran

⁵⁾ Dančák, B., Hloušek, V., Šimíček, V.: Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii, Brno: Masarykova Univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006, ISBN: 80 – 210 – 4062 – 9

- 6) nepotismus, klientelismus případně i „prodej pozic“,
 - 7) zisk důležitých, běžně nedostupných, informací; insider trading,
 - 8) zločiny bílých límečků.
- **Malá korupce** je opakem velké. Jedná se většinou o korupci obyčejných úředníků, dopravních policistů, atd., tedy o „*korupci v běžném životě*“. Je do ní zapojeno větší množství účastníků, ale úplatky jsou nepoměrně menší než v prvním případě. V mnoha zemích mohou být tyto vzory korupčního jednání akceptované jako „vžité“ a „dané“ a brány za nezbytnou součást kultury.

Malá korupce bývá spojována s následujícími případy:

- 1) podplácení úředníků,
- 2) záměrně nepřehledná regulace,
- 3) zatemňování pravidel (úzkoprsé lpění na postupech či využívání jejich „flexibility“),
- 4) špatná organizace (nejasné vztahy podřízenosti a nadřízenosti, netransparentnost),
- 5) zneužívání pravomocí vyplývajících z dozorové (kontrolní) činnosti veřejné správy.

Na rozdíl od velké korupce mají při malé korupci úřady/ úředníci jiné, často velmi specifické pravomoci, a proto snaha odstavit je z korupční hry a potenciálních korupčních zisků může být ztížena. Spíše se dá předpokládat, že budou navzájem mezi sebou uzavírat **koluzní dohody**, vytvářet relativně trvalé korupční sítě životaschopné samy o sobě, což pomůže udržet prostředí ekonomické a politické závislosti.

- Poslední dobou je velmi často uváděn ještě další druh korupce – **state capture**. Tento druh ukazuje ovládnutí legislativního procesu soukromými subjekty, který již vytváří korupci ex ante. U tohoto druhu velmi často dochází k formování korupčních sítí a state capture proto stojí spíše někde uprostřed obou typů. Může dojít k „privatizaci veřejné správy“, která se dostane do soukromých rukou a symbiózou politických elit s vlivnými ekonomickými strukturami. Takto zavedený klientelismus a nepotismus pak způsobuje oboustrannou existenční závislost na trvání vztahu.

Také tento druh je spojován s určitými projevy:

- 1) kontrola veřejných institucí de facto pro soukromý prospěch nebo trestnou činnost,
- 2) formování koluzivních sítí, které omezují politickou soutěž,
- 3) podkopání svobodných voleb skrytou reklamou a neprůhledným financováním kampaní,

- 4) zneužití legislativní moci,
- 5) korupce v soudních řízeních,
- 6) zneužití auditu, vyšetřování a dozoru,
- 7) užívání kompromitujících materiálů pro politické vydírání a nátlak,
- 8) korupce médií.

Korupce ve vertikálních a horizontálních strukturách

Korupce ve **vertikálních (centralizovaných) strukturách** existuje v organizacích se silnou hierarchickou strukturou a závislostí na nadřízených. Tento druh bude zvláště rozšířený, pokud na vrcholu struktury zůstávají „prokorupčně“ orientované osoby (většinou tzv. senior management) a nákaza se následně může šířit celou hierarchií; nižší stupně buďto na hru přistoupí nebo většinou (ne)dobrovolně odejdou. To je podpořeno nefungující kontrolou. Naopak začíná-li korupce zdola (junior management), je její šíření do relativně bezkorupčních vyšších stupňů hierarchie obtížné a přežívá jen díky utajování (které je spojeno s vysokými náklady). V organizacích s **horizontální (decentralizovanou) strukturou** je korupce spíše ojedinělá díky faktu, že každý může kontrolovat aktivity všech ostatních na stejné úrovni hierarchie.

Legální/ilegální korupce

Ilegální korupce je přímým porušením právních norem – jedná se o uplácení a podplácení, vydírání, defraudace apod. Dochází tedy k přímému porušení zákona. **Legální korupce** je typem, kdy přímo nedochází k porušení zákona; právní rámec je ale natolik nedokonalý, že umožňuje řadu právních klíčků, několik možných způsobů výkladu právních norem či právní úprava jednoduše neexistuje, a tudíž je možné se obvinění z korupce vyhnout, případně korupční jednání legalizovat. Toto členění je také důležité z jiného pohledu – obecně zaběhnutá definice korupce jako zneužití veřejných zdrojů pro soukromý prospěch postihuje pouze ilegální korupci. Hraničními případy jsou pak favoritismus či koluzní jednání.⁶

⁶⁾ Dančák, B., Hloušek, V., Šimíček, V.: Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii, Brno: Masarykova Univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006, ISBN: 80 – 210 – 4062 – 9

1. 3 Druhy korupce

Definování jednotlivých druhů korupce, je poměrně obtížná záležitost, poněvadž se její vymezení v jednotlivých pramenech liší. Následující rozdělení je popsáno tak, jak jej definovali Vladislav David a Alexander Nett⁷.

1) *Peněžní (těž prostá) korupce*

Tento druh korupce, nazývaný též úplatkářství, bývá nejčastěji ve státním úřednickém aparátu a u policie, kde si chtějí státní zaměstnanci přilepšit, při udělování licencí a povolení či jednání s inspekcemi a celními úřady. Většinou k ní dochází mezi soukromou osobou a osobou úřední (může k ní ovšem dojít i mezi dvěma soukromými osobami). Z hlediska velikosti úplatků se jedná o korupci drobnou. Její výskyt se snižuje v politicky stabilních a ekonomicky silných státech s dobře situovanými úředníky veřejné správy, kde je propracovaný právní systém i s donucovacími prostředky a kde morálka obyvatelstva je tradičně na vysoké úrovni.

Problémem tohoto druhu korupce je zákonné stanovení spodní hranice úplatku, od níže se má považovat poskytování úplatku nebo jeho přijímání za trestné. Tento malý – nepatrný úplatek může mít odlišná označení v různých státech (dárek, výhoda, pozornost, odměna, protislужba, zdvořilost aj.)

2) *Byrokratická korupce*

Spočívá v tom, že se na ní podílí větší množství úředníků různého postavení či zaměření. V tomto případě se může stát, že pracovník, který korupci neschvaluje, může být přeřazen do jiného oddělení či z organizačních důvodů propuštěn. Při byrokratické korupci se prospěch korumpujícího odrazí ve ztrátě u jiné osoby či osob. Korumpovaná osoba získává tedy zvláštní výhody, např. koncese, vývozní povolení, licence, přístup k veřejným službám a informacím apod. Byrokratické korupci se příliš nedaří ve státech, kde se ustálila pevná, kvalifikovaná a – což je důležité – málo početná byrokracie.

K byrokratické korupci lze přiřadit i *administrativní korupci*, což je nezákonné poskytování výhod. *Světová banka* definovala administrativní korupci přesněji. Podle ní jde o „kroky jednotlivců, skupin či firem ve veřejném i soukromém sektoru, směřující k ovlivnění zákonů, předpisů a vyhlášek k vlastnímu prospěchu cestou nezákonného a neprůhledného poskytování soukromých výhod veřejným činitelům“.

⁷ David, V., Nett, A.: Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém, Praha: C. H. Beck, 2007, ISBN 978 80 – 7179 – 562 – 9; str. 59-86

3) *Politická korupce*

Může mít finanční základ, ale bývá nejčastěji spojena např. se získáním lepšího postavení v politické oblasti. Níže jsou uvedeny některé z mnoha způsobů politické korupce:

- dary na politické kampaně např. z tajných fondů v zahraničních bankách,
- úplatky za vojenské zakázky,
- ukládání peněz na bankovní konta v zahraničí pro stipendia dětí státních úředníků na zahraničních školách,
- úplatky od podnikatelů pro politiky za různé výhody i na financování politických stran, úplatky však většinou nesměřují k jednotlivým straníkům,
- neodůvodněné cesty státních úředníků do zahraničí, při nichž si výše diet určují sami,
- získávání vysokých částek výběřčích při nelegálním nízkém výběru daní a cel

Většinou za korupci nelze považovat výměnu politických funkcí. Jestliže se však poskytne významný post za zakrytí skandálu, který by ohrozil či zničil kariéru dárce, pak to korupce nepochybně je; znamená to i značné narušení politického klimatu. Při politické korupci jde většinou o vztah zájmů mezi státními úředníky a politiky (poslanci, senátoři, ministři). Přičemž předmětem plnění mohou být peníze, ale ve většině případů to jsou vzájemné služby, a to i v budoucnu (kupčení s vlivem). Politická korupce může přecházet i k získávání úplatek. Dochází v podstatě k prodeji úřadů, politická korupce často splývá s nepotismem.

4) *Manažerská korupce*

Při ní jde o provázání podnikatelské činnosti s úředními orgány. V této oblasti najdeme celou hierarchii korupční praxe, od padělaného razítka při celním odbavování, přes předstíranou dopravu zboží, úplatek za urychlení úřední činnosti apod. V tomto případě není výjimkou, že si na státní úředníky stěžují současní nebo potenciální zahraniční investoři, čímž se následně snižuje image státu a následně efektivnost podnikatelské činnosti i tok investic z ciziny.

Obchodní (ekonomická) korupce bývá po korupci ve státní správě, v politických stranách a policii považována rovněž za velmi častou. Dochází u ní k porušení rovnosti mezi podnikatelskými subjekty. Například státní zaměstnanec při veřejné obchodní soutěži prozradí za úplatek konkurenci cenové podmínky jiných účastníků soutěže. Obchodní korupce může být spojena s jinými druhy korupce (např. s manažerskou či finanční) a pak může dojít k ekonomickým kolapsům netušeného rozměru. K obchodní korupci lze přiřadit i *drogovou korupci*, která je rozšířeným jevem v řadě světových oblastí. Podle

mexických odborníků mafiáni dávají na podplácení politiků, policistů a státních úředníků asi 500 mil. dolarů za rok, přičemž jejich zisk je odhadován na 30 mld. dolarů za jediný rok.

5) **Strategická korupce**

Manažerská korupce přechází často ve fenomén strategické korupce, která se již týká koncepce vedení celé společnosti. Na rozdíl od nezákonné korupce „pěstované *ad hoc*“, jde o korupci spíše permanentního charakteru, jež může zasahovat strategické rozhodování ve státě. Bývá vykonávána za pomoci mocenských prostředků nebo velkých finančních toků a má značný vliv na společenskou a ekonomickou stabilitu státu. Strategická korupce je založena na skryté a promyšlené spolupráci korumpující a korumpované osoby, vyvěrající z materiálního a nadto psychologického či společenského základu (ministr financí může mít dobré styky s generálním ředitelem národní banky)

6) **Vůdcovská korupce**

Speciální druh korupce, který se může paralelně vyvinout s úspěšným řízením např. nějaké státní funkce. Po úspěších lze u vedoucí osoby pozorovat profesionální vůdcovskou deformaci, kdy ochotna uplatňovat princip transparentnosti bude postupně obcházena nebo vytlačena. Nespokojení budou zastrašováni, opustí úřad nebo organizaci. Vůdce úřadu se začne chovat jako vlastník, vyžaduje poslušnost, vybírá sám podřízené, uplatňuje tzv. *favoritismus*, odměňuje tedy kohokoliv bez ohledu na jeho kvalitu a výkon. Úřad (organizace) již překračuje práh korupce. Osobní výměnné vztahy začínají pronikat do rozhodovacího procesu asi takto: jmenuji vás na určité místo a tím zajistím vaši kariéru výměnou za to, že budu spoléhat na vaši podporu. Tento druh korupce naznačuje, že ve státě nelze přenést všechno rozhodování do soukromých rukou. Naopak stát má pravomoc a odpovídá za určité oblasti, kromě jiných např. výběr daní.

7) **Korumpování systému**

V podstatě jde o pronikání korupce do státní správy a do politické soustavy státu. Ovlivňuje jak ekonomický systém, tak i demokratické instituce. Postihuje celý stát. Patří k nejnebezpečnějším druhům korupce, protože dochází k trvalému nebo dočasnému skrytému propojení systému státní správy s korupční klientelou. Tento druh korupce se projevuje především v méně politicky a organizačně stabilizovaných, rozvojových státech a v zemích, kde platy ve veřejném sektoru klesnou pod hranici životního minima. Proto je důležité soustředit se na procedurální a systémovou reformu veřejného sektoru s cílem zvýšit jeho odpovědnost vůči veřejnému zájmu. Úředníci ve státní správě se snaží získat vedlejší příjem, a proto svým mocenským vlivem si vynucují úplatky v co nejširší

miře. *Systémová korupce má vliv na rozhodování ve společnosti, rychle upadá důvěra v právní stát. Jde o mnohostrannou úplatkářskou aktivitu, každý bere a dává. Uplatňují ji lidé, kteří se domnívají při převzetí veřejné služby, že v úřadu budou podnikat, jako když byli v nějaké obchodní společnosti.*

8) Mezinárodní korupce

Typickým příkladem „korupce s mezinárodním prvkem“ je uplácení zahraničních veřejných činitelů. Názorně se tento druh korupce projevil při zvyšování počtu členských států v Evropské unii. Ukázala se nutnost upravit v členských státech trestněprávní skutkovou podstatu uplácení úředníků EU, a to aktivní i pasivní. Korupce často přesahuje státní hranice. Většina zemí je schopna trestat dostatečně přísně své vlastní státní úředníky za korupci, dokonce i tehdy, jestliže spáchali všechny nebo některé ze svých činů v cizině. Je – li spáchána korupce cizími státními úředníky na vlastním teritoriu, potrestání obyčejně připadá v úvahu za předpokladu, že podle práva cizí země je zkorumpovaný úředník rovněž vystaven trestu.

Poměrně časté jsou případy mezinárodní korupce při prodeji zbraní, kdy vzhledem k velké konkurenci a ochraně státního tajemství jsou obchody málo transparentní. Kvůli neprůhlednosti se zbraně dovezou jinam, než kam byly prodány, nebo se bojové zbraně prodávají jako lovecké apod.

9) Korupce v policii

Policisté jako veřejní činitelé, zejména ve službách policie dopravní, cizinecké a pohraniční, jsou v největším styku s veřejností. Mají proto nejvíce korupčních příležitostí při nekontrolovaném rozhodování. Dochází k paradoxní situaci, že policii, která musí řešit různé situace spojené s korupcí, je zároveň povahou policejní práce umožňováno ji šířit. Definice policejní korupce můžeme najít mj. v práci J. A. Inciardiho: Nezákonná činnost policistů s cílem zisku ve formě přijímání odměn, úsluh či plateb za služby, které má policie podle přísahy poskytovat v rámci své funkce udržovatele pořádku. Je to vskutku vážné a většinou systematické zneužití moci policejním úředníkem, které má tendenci zkompromitovat schopnost policejního aparátu vynutit zákon nestranně a chránit nezákonné aktivity od řádného vyšetřování.

Mnozí lidé jsou toho názoru, že v České republice je policie nezkorumpovanější institucí veřejné správy a že jde o závažný problém. Nemusí být daleko od pravdy. Mírnější posuzovatelé odhadují nanejvýš desetiprocentní zkorumpovanost policistů a mají za to, že image policie jako zkorumpované instituce je nespravedlivá, že pro ni chybějí důkazy a že její kořeny je třeba spíše než v policejní praxi hledat v české národní povaze.

10) Korupce v médiích

Jde o nový jev s velmi nebezpečnými důsledky pro společnost. V podstatě jde o využívání článků (zpráv) v politické či hospodářské oblasti k osobnímu prospěchu. Tato forma by dokonce mohla vést k vydírání, spočívajícímu v tom, že by se uveřejnila (případně neuveřejnila) zpráva mající značný význam pro situaci ve státě. Informace se dnes staly výnosným obchodním artiklem. Jsou lidé, kteří si zvolili za své povolání shromažďovat písemný a obrazový materiál o lidech z nejrůznějších profesí, o který bude nebo může být v blízké nebo vzdálenější budoucnosti zájem. Společenská nebezpečnost takových informací může být vysoká.

Veřejnoprávní média mají v České republice značnou míru důvěry ze strany občanů. Je – li tento předpoklad správný, vyplývá z toho pro média velká příležitost, ale i odpovědnost výrazně spolupůsobit při postihování korupce. Tuto úlohu však mohou realizovat jen legislativně, ekonomicky a politicky nezávislé sdělovací prostředky. Zda to bude možné, to ukáže budoucnost.

11) Sportovní korupce

Z vrcholového sportu se stal obchod. Jeho nezbytnou součástí jsou sázkové kanceláře, sponzoři, média platící ohromné částky za přenosová práva, průmysl sportovních komodit a v neposlední řadě farmaceutický průmysl. Korupce se v poslední době rozšiřuje co do množství, zejména v atraktivních druzích sportu, při dopingových aférách a především při určení místa pořádání olympijských her.

12) Nepotismus

Prosazování příbuzných bez nároků na odměnu nelze považovat za korupci, je nanejvýš „na hraně“. Nepotismus (příbuzenskou korupci) lze definovat jako prosazování příbuzných a oblíbenců do společensky nebo ekonomicky vlivných pozic, a to s vědomím okamžitých či budoucích protislužeb. Nelze považovat za trestné, když předseda obchodní společnosti nezapomene při rozdělování funkcí na příslušníky své rodiny. Jestliže se však prosazování příbuzného do pozice veřejného činitele koná za tím účelem, aby se za kratší či delší dobu požadovala protislužba v podobě hodnoty, kterou lze vyjádřit v penězích, jde o korupci. Protislužby může být i obtížně měřitelné hodnoty, např. svědčit u soudu ve prospěch korumpujícího. Nepotismus se může uplatňovat na úrovni státu, společnosti či nějaké instituce. Žádná země není zcela imunní vůči tomuto jevu. V zásadě je však tento princip neslučitelný s demokracií.

K nepotismu lze přiřadit také *tzv. klientelismus (klientelizace)*, což je zvýhodňování na základě přátelských vztahů, prostřednictvím sítě známých. Takové sítě se vytvářejí

na systému společenských vztahů, založených na vzájemných úsluhách, přičemž tyto směnné systémy jsou obtížně měřitelné. Jde o vztah většinou reciproční, každý subjekt má vůči druhému povinnosti, přičemž záleží na dohodě těchto subjektů, jak dalece bude reciprocita souměřitelná. Tento druh korupce (stejně jako nepotismu) podlamuje důvěru občanů k demokratickým mechanismům v zemi a tím i nechť k podpoře státních aktivit. Za odnož klientelismus lze považovat *favoritismus* (nadržování, dávání přednosti), při němž jde o závislosti na svém ochránci. Je to náznak počínající korupce, jeho nejnižší forma. Zaměstnanci se snaží udržet v přízni podnikatele a podnikatel zvýší mzdu podřízenému, neboť ví, že tím získává jeho budoucí podporu. Za další formu se dá považovat *prominentismus*, vyskytující se zejména ve Francii a spočívající v tom, že jedna osoba působí v několika veřejných úřadech. To podporuje institucionalizaci a systémovost korupce.

2. SUBJEKTY ZABÝVAJÍCÍ SE MĚŘENÍM KORUPCE

Korupce je chápána jako globální problém, ohrožující svým charakterem celou společnost, není proto divu, že je v centru zájmu mnoha nadnárodních organizací, které se ji snaží zkoumat a analyzovat. Problematikou korupce se zabývají organizace typu *Světové Banky*, *OSN*, *Světového ekonomického fóra* nebo *Transparency International*. Vzhledem k tomu, že se tyto snaží problematiku korupce zkoumat globálně, je nutná jejich spolupráce s dalšími subjekty, které se specializují na výzkum nebo průzkumy veřejného mínění přímo v daném státě nebo regionu – *Galup International*, *Heritage Foundation* aj. Do jejich výzkumů jsou kromě odborníků na tuto problematiku zapojeny místní neziskové organizace nebo univerzity. Pro účely této práce jsem se zaměřila pouze na největší a nejvýznamnější organizace, které se problematikou měření korupce zabývají.

2.1 Světová banka

Od svého založení v roce 1944, se **Světová banka (World Bank, WB)** rozrostla z jediné instituce na úzce propojenou skupinu pěti rozvojových institucí. *Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (International Bank for Research and Development, IBRD)*, *Mezinárodní asociace pro rozvoj (International Development Association)*, a ostatními členy skupiny Světové banky – *Mezinárodní finanční korporace (International Financial Corporation, IFC)*, *Mnohostranná agentura pro investiční záruky (Multilateral Investment Guarantee Agency, MIGA)* a *Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (International Center for Settlement of Investment Disputes, ICSID)*.

Na rozdíl od *Mezinárodního měnového fondu (IMF)*, jehož působení je směřováno do oblasti financování deficitů platebních bilancí, byla tato instituce určena pro rekonstrukci a rozvoj členských zemí tak, jak i z jejího názvu vyplývá. Členy banky mohou být pouze členské země IMF. Původním posláním banky bylo poskytovat pomoc při obnově válkou zničeného hospodářství členských zemí, napomáhat rekonstrukci a rozvoji poskytováním dlouhodobých kapitálových zdrojů, podporovat rozvoj soukromých zahraničních investic poskytováním záruk nebo účasti na půjčkách vládám od soukromých investorů, popř. poskytovat půjčky z vlastních prostředků nebo jiných zdrojů. Později, tj. v sedmdesátých letech, bylo působení banky orientováno na rozvojové země, i když ještě počátkem osmdesátých let získalo úvěr Portugalsko (640 mil. USD). Od devadesátých let se přidávají i východoevropské země.

Základní kapitál banky se zvýšil z původních 10 mld. USD na současných téměř 200 mld. USD. Finanční prostředky získává banka jak ze splaceného základního kapitálu (pouze okolo 10% základního kapitálu, zbytek je však splatný na požádání), tak i ze zisku a z půjček na finančních trzích. Vzhledem k výbornému ratingu má možnost půjček za výhodných podmínek. Nyní se zaměřuje zejména na dlouhodobé projekty hospodářského rozvoje v délce 15 – 20 let. Celkový objem poskytnutých úvěrů nesmí převýšit objem vlastního kapitálu.⁸

2.2 Transparency International

Transparency International (TI) je nevládní, nezisková organizace, která je aktivní v boji proti korupci a působí takřka po celém světě. Od svého založení v roce 1993, usiluje TI o zvyšování povědomí, snižování apatie a tolerance ke korupci. Také vymýšlí a realizuje praktická opatření řešící tento problém. Díky tomu, že je TI tvořeno sítí více jak 90-ti národních poboček, má možnost bojovat proti korupci daných států také na národní úrovni. Spojuje příslušné činitele z oblasti vlády, veřejnosti, obchodní sféry a médií k podpoře transparentnosti ve veřejné správě, při zadávání veřejných zakázek, při průběhu voleb a v podnikání. Svou globální síť poboček TI využívá mj. i k tomu, že se snaží pomocí svých kontaktů lobbovat u vlád, aby ty schválily a prováděly antikorupční reformy. Přestože se zasazuje o politické prosazování antikorupčních opatření, Transparency International se nijak politicky neangažuje, nezavazuje se k vyšetřování údajné korupce ani neodhaluje jednotlivé případy – není ale výjimkou, že TI spolupracuje s organizacemi, které tak činí. Nyní, v druhém desetiletí své existence, se TI soustředí na zvýšení intenzity a diverzifikace v rámci svého boje proti korupci⁹.

Transparency International definuje pět globálních priorit v rámci boje proti korupci. Jsou jimi korupce v politice, korupce v zadávání veřejných zakázek, korupce v soukromém sektoru, mezinárodní antikorupční úmluvy a chudoba a rozvoj.¹⁰

⁸ Durčáková, J., Mandel, M.: Mezinárodní finance, *III. rozšířené a doplněné vydání*, Praha, Management Press, 2007; ISBN 978-80-7261-170-6.

⁹ *Transparency International* [online]. 2010 [cit. 2010-12-13]. About Transparency International. Dostupné z WWW: <http://www.transparency.org/about_us>.

¹⁰ *Transparency International* [online]. 2010 [cit. 2010-12-13]. Transparency International Global Priorities. Dostupné z WWW: <http://www.transparency.org/global_priorities>.

1) *Korupce v politice*

Touto problematikou se TI zabývá již několik let. Nejprve se zaměřovala na korupci v průběhu volebního cyklu. Následně začala pracovat na mechanismech, které mohou pomoci zabránit korupci politiků, kteří jsou právě u moci (kodexy chování aj.).

V rámci národních poboček se TI zaměřuje především na oblasti financování kampaní politických stran, zkorumpované peněžní toky plynoucí ze soukromého sektoru politikům, překážky spojené s postavením zkorumpovaných politiků před soud, kupování hlasů, parlamentní etika, volební podvody a monitorování voleb.

2) *Korupce v zadávání veřejných zakázek*

Zadávání veřejných zakázek je jedna z možností realizace veřejné politiky a představuje obrovskou a velmi lukrativní oblast podnikání. Ve většině zemí je zadávání veřejných zakázek záležitostí prakticky všech úrovní vlády – od obcí a měst, přes regionální politiky až po národní, popřípadě federální, úroveň vlády. Odhaduje se, že systémová korupce může navýšit náklady zadávání veřejných zakázek o 20-25% a často také vede k nižší kvalitě zboží a služeb a zbytečným nákupům. Pro tento i jiné důvody TI pracuje na varování vlád, soukromého sektoru i veřejnosti po celém světě o významu potlačování korupce ve veřejných zakázkách a o vývoji množství antikorupčních nástrojů. Je rozhodně důležité poukázat na fakt, že Transparency International se podařilo prokázat, že korupce ve veřejných zakázkách může být snížena.

3) *Korupce v soukromém sektoru,*

Proti korupci v soukromém sektoru se TI snaží bojovat tím, že se zasazuje o posilování standardů v podnikání. Přísnější zákony a mezinárodní úmluvy jako je Dohoda OECD proti úplatkářství z roku 1999 a Úmluva OSN proti korupci se snaží nabádat firmy k vývoji nových antikorupčních politik nebo přezkoumávání těch stávajících. Díky několika aférám z posledních let, si společnosti stále více uvědomují, že korupční praktiky představují vážná a nákladná rizika pro jejich pověst a udržitelnost. Toto chápání, stejně jako rostoucí očekávání bezúhonnosti a odpovědnosti v podnikovém sektoru, zvyšuje tlak na firmy, aby formulovaly a chovaly se podle etických obchodních praktik.

4) *Mezinárodní antikorupční úmluvy*

Antikorupční úmluvy a nástroje hrají klíčovou roli v práci TI. Tyto mezinárodně chválené texty označují korupci jako celosvětové utrpení a vyjadřují závazek, řešit tento závažný problém společně a na vysoké politické úrovni. Úmluvy stanovují

pravidla a normy, které podporují domácí akce a usnadňují mezinárodní spolupráci. Mnoho z nich zastává komplexní přístup ke korupci, vyzývá k širokému spektru opatření, jak jí předcházet, způsoby, jak ji trestat, opatření ke kontrole korupce (což souvisí mj. s praním špinavých peněz) atd.

Přijetí těchto úmluv je ovšem pouze první krok. Je nutné, aby státy, které tyto úmluvy přijaly, je také respektovaly a rozšiřovaly o nich povědomost. Mezinárodní instituce mohou pomoci k udržení antikorupčních úmluv vysoko na mezinárodní úrovni a pořádat fóra, kde se dá probírat jejich další pokrok

5) *Chudoba a rozvoj*

TI považuje úroveň chudoby ve světě za nepřijatelně vysokou. A právě korupce je považována za jednu z příčin, která tuto chudobu ještě zvyšuje. Průzkumy dokazují, že korupce v rozvojových zemích má významný, negativní dopad na životy těch nejchudších lidí. Korupce nejen snižuje čistý příjem chudých, ale také má za následek, že pomoc ze speciálních programů zaměřených právě na nejchudší, jejich základní potřeby jako je hygiena, přes vzdělávání až po zdravotní péči, se k těm nejchudším nedostane. Dosažení *Rozvojových cílů milénia (Millennium Development Goals)* je ohroženo, pokud se korupce nezačne brát jako nedílná součást strategie snižování chudoby. Rostoucí globální konsensus o významu korupce jako překážky pro vývoj se odráží v ratifikaci Úmluvy OSN proti korupci (UNCAC).

Kromě těchto pěti priorit je definováno několik dalších problémů, na které TI zaměřuje svou pozornost. Jedná se o – Přístup k informacím, Právní protikorupční poradny (*Advocacy and Legal Advice Center – ALAC*), Korupce v oblasti vodního hospodářství, Obrana a bezpečnost, Školství, Globální krize, Zdravotnictví, Humanitární pomoc, Soudnictví a Ochrana informátorů.

2.3 Political Risk Services Group

Od roku 1979, bylo *Political Risk Services (PRS)* celosvětově uznáno jako původní systém pro kvantifikaci a hodnocení politických rizik. Tento systém nezávislého hodnocení rizik byl vyvinut profesorem Williamem D. Coplinem a Michaelem K. O'Learym v průběhu 20-ti letého výzkumu na Maxwellské škole veřejných záležitostí, Syracuské Univerzity. Původně bylo Political Risk Services divize společnosti Frost & Sullivan, Inc. a po té součástí Skupiny

IBC (dnes „Informa“). Společnost si zachovala své původní zaměření na analýzu politických rizik a v roce 1999 se stala nezávislou.

PRS vznikla a zformovala se kolem produktu, který je znám jako *Frostovy a Sullivanovy prognózy politických rizik* (*Frost & Sullivan's World Political Risk Forecast*), které se vyvinuly do produktové řady Political Risk Services. Na konci roku 1992, společnost PRS přidala do nabídky další systém analyzující rizika – *International Country Risk Guide (ICRG)*.

ICRG byl spuštěn roku 1980 jako přímá konkurence k novému Coplin – O’Learymu produktu, ale dva nové nezávislé a vysoce komplementární výrobky koexistovaly dobře od roku 1993, kdy se ICRG stal nedílnou součástí nabídky PRS. Postupem času se z něj vytvořil uznávaný a odborníky často vyhledávaný a důvěryhodný zdroj pro hodnocení a prognózování mezinárodních rizik.

V návaznosti na doplnění ICRG do produktové řady PRS, se změnilo jméno společnosti z Political Risk Services do své současné podoby *The PRS Group*.¹¹

2.4 Světové ekonomické fórum

Světové ekonomické fórum se poprvé představilo v lednu roku 1971, kdy se skupina obchodních lídrů sešla pod patronací Evropské komise a Evropských průmyslových sdružení. Pozdější profesor obchodní politiky na Univerzitě v Ženevě, Klaus Schwab předsedal shromáždění, které se konalo ve švýcarském Davosu, kde se výroční zasedání konají dodnes. Po prvním setkání založil profesor Schwab Evropské manažerské fórum, jako neziskovou organizaci se sídlem v Ženevě a přitáhl tak přední evropské podnikatele na výroční zasedání, které probíhá každý leden.

Zpočátku byla jednotlivá setkání zaměřená především na to, jak by evropští podnikatelé mohli dohnat Spojené státy – především v používaných postupech řízení. V roce 1973 došlo ke zhroucení Bretton – Woodského systému (mechanismus fixních směnných kurzů) a Arabsko – Izraelské válce. Následkem těchto událostí výroční schůze rozšířila své zaměření z managementu na ekonomické a sociální problémy a v lednu 1974 byli do Davosu pozváni

¹¹ *The PRS Group* [online]. 2011 [cit. 2011-02-12]. History of PRS. Dostupné z WWW: <http://www.prsgroup.com/AboutUs_History.aspx>.

kromě podnikatelů také čelní političtí vůdci. O dva roky později zavedla organizace systém členství, který představoval 1000 předních světových firem. Evropské manažerské fórum bylo první nevládní institucí, která zahájila spolupráci s čínskými ekonomickými výbory. V roce 1987 změnilo fórum svůj název na Světové ekonomické fórum. Za velký úspěch je považován fakt, že v rámci fóra spolu byli schopné komunikovat i státy, které jinak stály na pokraji válečného konfliktu, nebo spolu neudržovaly diplomatické vztahy (koncem 80. let Řecko a Turecko, Severní a Jižní Korea aj.). Fórum začalo rozšiřovat svou činnost, což mj. zahrnuje Centrum pro PPP (partnerství veřejného a soukromého sektoru), které spojuje podniky, občanskou společnost a politické autority v iniciativách zabývajících se zdravím v Indii, bojící proti hladomorům v Africe ... Kromě *Global Competitiveness Report* fórum vydává i jiné zprávy, jako *Global Gender Gap Report*, *Global Risk Report* nebo nejrůznější zprávy zaměřené pouze vybrané regiony.¹²

Členové fóra jsou společnosti, které jsou hnací silou světové ekonomiky. Typickým členem je společnost s ročním obratem víc než 5 miliard USD, přestože to se může lišit podle odvětví a regionu. Kromě toho, tyto společnosti patří mezi špičky ve svém oboru anebo ve své zemi a dá se předpokládat, že budou hrát klíčovou roli při dalším formování svého odvětví, nebo regionu.¹³

2.5 Gallup International Association

Gallup International je přední světová organizace zabývající se výzkumem v oblasti veřejného mínění. Gallup International bylo formálně založeno v květnu roku 1947. Původně mělo 11 členů a jejím prezidentem byl Dr. George H. Gallup, který si funkci udržel až do své smrti v roce 1984. V současné době je *Gallup International Association* registrována v Curychu, Švýcarsku. Momentálně ji tvoří více než 60 členů a významných výzkumných kapacit v téměř 100 zemích po celém světě. Síla Gallup International spočívá v možnosti poskytnout pro potřeby výzkumu své výzkumné kapacity a zařízení prakticky po celém světě. Díky mnoha leté praxi má odborníky v nejrůznějších oblastech – politické mínění, sociologický výzkum, problémy třetího světa, reklamní a mediální výzkum, také v automobilovém, ekonomickém nebo podnikovém výzkumu aj. Každá země má pouze jednoho zástupce (člena) – v případě ČR se jedná o společnost Mareco Praha, což je společnost zaměřená

¹² *World Economic Forum* [online]. 2010 [cit. 2011-02-16]. About us - History. Dostupné z WWW: <<http://www.weforum.org/history-0>>.

¹³ *World Economic Forum* [online]. 2010 [cit. 2011-02-16]. About us - Members. Dostupné z WWW: <<http://www.weforum.org/members>>.

na poskytování kompletních služeb v oblasti výzkumu trhu. Průzkumy Gallup International jsou provedeny v přísném souladu s ICC/ESOMAR Mezinárodním kodexem marketingu a sociálního výzkumu.¹⁴

Gallup International spolupracuje a vypracovává průzkumy pro mnoho mezinárodních nevládních organizací jako Amnesty International, Mezinárodní Červený Kříž, Transparency International, Světová banka, Světové ekonomické fórum, OSN aj.¹⁵

2.6 Freedom House

Freedom House je americká nezisková nevládní organizace podporující rozšiřování svobody po celém světě, která vznikla v roce 1941. Freedom House jako své cíle uvádí podporu demokratických změn, monitorování svobod, prosazování demokracie a také dodržování lidských práv. Organizace se snaží dosahovat vytyčených cílů prostřednictvím svých četných analýz, advokacie a aktivní činnosti.

Programy Freedom House jsou zaměřeny na pomoc při poskytování informací, školení, mezinárodní výměnné programy a místní poradenství. Organizace také někdy poskytuje finanční podporu, nabízí pomoc prostřednictvím advokacie nebo projevů solidarity v zahraničí. Organizace funguje na základě finančních prostředků od soukromých nadací, jednotlivců nebo od demokratických vlád. Kromě americké vlády (Agentura pro mezinárodní rozvoj a vybraná ministerstva) získala organizace dotace i od zemí EU, Austrálie, Fondu OSN pro demokracii aj. Tyto finanční prostředky však nejsou určeny pro financování výzkumů ani analýz, které instituce provádí, aby byla zaručena jejich objektivita a nestrannost.¹⁶

2.7 The Heritage Foundation

Společnost *Heritage Foundation* byla založena v roce 1973, jedná se o výzkumně-vzdělávací organizaci. Organizace provádí nejrůznější výzkumy ohledně mnoha politických otázek, tržní efektivit aj. Výsledky těchto průzkumů jsou primárně určeny členům Kongresu, klíčovým

¹⁴ *Gallup International* [online]. 2010 [cit. 2011-02-18]. Gallup International Association. Dostupné z WWW: <<http://www.gallup-international.com/>>.

¹⁵ *Gallup International* [online]. 2010 [cit. 2011-02-18]. Who uses our surveys?. Dostupné z WWW: <<http://www.gallup-international.com/>>.

¹⁶ *Freedom House* [online]. 2010 [cit. 2011-02-19]. About us. Dostupné z WWW: <<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=2>>.

zaměstnancům Kongresu, politikům působícím v exekutivě, národním sdělovacím prostředkům nebo akademickým a politickým komunitám. The Heritage Foundation je nezávislá nevládní organizace, fungující na principech soukromé finanční podpory. Jedná se o jednu z největších veřejných organizací zabývajících se výzkumem a zároveň o jedno z nejvíce podporovaných poradních středisek v Americe.¹⁷

2.8 Evropská banka pro obnovu a rozvoj

Evropská banka pro obnovu a rozvoj (the European Bank for Reconstruction and Development; EBRD) je mezinárodní finanční instituce, která podporuje projekty ve 29 zemích od střední Evropy po střední Asii. Její klienti jsou především subjekty z oblasti soukromého sektoru – banka podporuje podnikání a přechod k otevřené a demokratické tržní ekonomice. ERBD zajišťuje financování projektů pro banky, průmysl a podnikatelskou sféru a to jak nových tak již existujících podniků. Banka poskytuje půjčky, záruky, leasing a financování obchodu. Obvykle se podílí na spolufinancování do výše 35% celkových nákladů projektu.¹⁸

¹⁷ *The Heritage Foundation* [online]. 2011 [cit. 2011-02-22]. About. Dostupné z WWW: <<http://www.heritage.org/About>>.

¹⁸ *The European Bank for Reconstruction and Development* [online]. 2010 [cit. 2011-02-25]. EBRD - About us. Dostupné z WWW: <<http://www.ebrd.com/pages/about.shtml>>.

3. ZPŮSOBY MĚŘENÍ KORUPCE A JEJICH ANALÝZA

Měření korupce jako takové je vzhledem k povaze korupce velmi obtížná záležitost. Převážná většina dat, která je ohledně korupce k dispozici, není v podobě tzv. tvrdých dat, ale naopak – většina šetření zabývající se měřením korupce využívá poznatků „měkkých“ dat. Jako příklad zdroje, kde se dají získat tvrdá data, se dá uvést oficiální policejní statistika, nebo soudní statistiky.

Oficiální policejní statistika poskytuje data odhalených a objasněných trestných činů souvisejících s korupcí. Na jejich základě se dá určit, počet objasněných trestných činů v ČR v průběhu určitého časového období. Monitorování dat *soudních statistik* pak umožňuje, s určitým časovým posunem, zhodnocení, kolik těchto případů skončilo soudním procesem s výsledkem potrestání odpovědných osob. Porovnáváním soudních statistik můžeme např. zjistit do jaké míry je stát prostřednictvím výkonné a soudní moci schopen a ochoten odhalovat a trestat korupci. V praxi ovšem obvykle platí, že bývá odhaleno pouze mizivé procento korupčních trestných činů, podle Vládního programu boje proti korupci v ČR je to 1%.

Ve větší míře jsou tedy indikátory měřící úroveň korupce založeny na měkkých datech, které zpravidla vychází z výsledků klasických kvantitativních sociologických postupů. Může se jednat o dotazníková šetření, nebo např. o průzkumy prováděné formou rozhovorů (mezi firmami nebo obyvateli). Řada měř korupce, které dnes známe, jsou svou povahou unikátní, neboť jejich konstrukce byla vedena s cílem postihnout a analyzovat pouze daný, konkrétní účel. Data, která slouží ke konstrukci unikátních indexů, jsou získávána na základě zvláštních průzkumů. Jiné indexy jsou *složené, kompozitní* a představují komplexní, propracované metodiky využívané dlouhodobě pro pravidelně opakovaná mezinárodní srovnávání. Tyto metodiky mnohdy kombinují různé typy dat, kardinální data a měkká data, i zdroje jejich získávání – statistické databáze, expertní hodnocení, šetření v rámci firem a obyvatel aj. Jak uvádí [Wei, 2001], lze podle způsobu sběru a vyhodnocování dat rozčlenit studie do čtyř základních skupin¹⁹:

¹⁹ Volejníková, J.: Korupce v ekonomické teorii a praxi; Profess Consulting, Praha, 2007; ISBN: 978 80 – 7259 – 055 – 1, str. 27-29

1) Skupina reprezentuje studie a analýzy vyjadřující názory expertů (expertní hodnocení)

- experty mohou být např. ratingové agentury či konzultanti mezinárodních institucí,
- jejich pohled bývá zpravidla objektivnější, než pohled místních respondentů a vyjadřuje větší míru ekonomického, politického a finančního rizika,

2) Skupina zahrnuje průzkumy veřejných mínění (šetření v rámci firem a obyvatel)

- k těmto průzkumům jsou údaje od občanů nebo firem zpracovávány pomocí standardních statistických metod,
- mohou být nepřesné – globalizují názory veřejnosti, jsou zkresleny aktuální situací v zemi (ekonomickou nebo politickou),
- na druhou stranu vyjadřují názory těch, kterých se korupce v důsledku týká nejvíce, tudíž by se jejich výsledky neměly snižovat – místní respondenti znají lépe prostředí a tudíž dokáží lépe pojmenovat podoby a formy korupce v jejich zemi,

3) Skupina studií a analýz vychází ze složených indexů

- jsou konstruovány spojením několika již existujících ukazatelů korupce,
- jejich výhodou je fakt, že zahrnují více informací a dochází tedy k eliminaci jednostranných odchylek některých výsledků,

4) Skupiny studií a analýz vychází z objektivních dat (kardinální odhady rozsahu korupce)

- jsou výsledkem kardinálních odhadů rozsahu korupce,
- kalkulují se na základě tvrdých, objektivně měřitelných dat,
- jejich východiskem je zpravidla kvantifikace poměru obchodních transakcí spojených s korupčními platbami a úplatky státním úředníkům.

3.1 Expertní hodnocení

3.1.1 International Country Risk Guide

Tato studie, zpracovávaná organizací *Political Risk Services*, bývá často používána jako podklad pro nejrůznější empirické studie zkoumající korupci. Mezi jeho hlavní přednosti patří skutečnost, že zahrnuje široký vzorek zemí (zhruba 140 států) a díky pravidelné aktualizaci umožňuje zpracování dat v rámci statistických analýz (např. analýza časových řad). Data jsou pravidelně zveřejňována od roku 1980. Na rozdíl od mnoha jiných indexů se nestanovuje míra korupce v dané zemi, ale politická rizika spojená s korupcí. Výsledky a data této studie

využívají především podniky a výzkumní pracovníci. Přístup k výše zmíněným datům není volný, ale naopak zpoplatněný. Kompozitní hodnocení a předpovědi ICRG jsou založeny na následujícím vzorci:

$$\mathbf{CRR (země x) = 0,5 * (PR + FR + ER),}$$

kde: **CRR** (*composite risk rating*) = kompozitní hodnocení rizika,

PR (*political risk rating*) = hodnocení politického rizika,

FR (*financial risk rating*) = hodnocení finančního rizika,

ER (*economic risk rating*) = hodnocení ekonomického rizika.

Hodnocení *politického rizika* je rozděleno do dvanácti podkategorií, jednou z nich je korupce. Problematiku korupce obsahují ovšem také jiné oblasti jako Bezpečnostní politika (armáda), Zákon a pořádek, Demokratická odpovědnost a Byrokratické kvality. Tyto komponenty spolu navzájem korelují, ale žádný z nich se výhradně korupcí nezabývá. Nemohou být tudíž použity v analýze korupce. CRR a ICRG se zabývají zejména těmi riziky, které mohou zkomplikovat efektivní podnikání. Měření korupce je zde více zaměřeno na politickou a administrativní korupci ve formě nepotismu, sponzorství, tajného financování politických stran, atd. Podle *ICRG Stručného průvodce hodnocení rizika systému*, právě tyto formy korupce mohou představovat riziko vyvolání odporu a následně vést k pádu nebo svržení vlády, což by mělo za následek širší dopad na investiční klima země.

Korupční riziko se určí výpočtem, jak dlouho byla vláda nepřetržitě u moci. Nejnižší ohodnocení dostávají obvykle státy s vládou jedné strany nebo státy s autoritářskou vládou. Právě v případě vlády jedné strany, nebo státu s nevolenou vládou bývá korupce ve formě sponzorství nezbytným předpokladem. V případě demokratické vlády bylo prokázáno téměř bez výjimky, že ve státě začíná být klima nespokojenosti tehdy, když je zvolená vláda ve funkci déle než dvě volební období, což v praxi představuje osm až deset let.²⁰

3.1.2 Souhrnný Index (Governance Matters; GM)

Worldwide Governance Indicators (WGI), které tvoří souhrnný index GM, jsou dlouholetým projektem *Světové banky* mapující vývoj indikátorů správy. WGI se skládá z následujících šesti kompozitních ukazatelů, které jsou sledovány ve více než 200 zemích od roku 1996:

²⁰ Sampford, Ch., Shacklock, A., Connors, C., Galtung, F.: *Measuring corruption (Law, ethics and governance)*, Hampshire: Ashgate Publishing Limited, 2006, ISBN 0 – 7546 – 2405 – 6

- a) *Proces, při kterém jsou vlády vybírány, monitorovány a nahrazovány:*
1. **Hlas a zodpovědnost** – zachycuje vnímání, do jaké míry jsou občané schopni podílet se na výběru vlády, je-li možná svobody projevu, svoboda sdružování a jsou-li v zemi svobodná média,
 2. **Politická stabilita a absence násilí/ terorismu** – nebezpečí, že dojde k destabilizaci nebo svržení vlády neústavními nebo násilnými prostředky, zahrnujícími politicky motivované násilí a terorismus,
- b) *Schopnost vlády efektivně formulovat a implementovat řádnou politiku*
3. **Efektivita (účinnost) vlády** – vnímání veřejných služeb, jejich kvality, stupně nezávislosti na politických tlacích, formulování a provádění těchto politik a také schopnost vlády dostát svým závazkům,
 4. **Regulátor kvality** – zachycuje vnímání schopnosti vlády formulovat a implementovat vhodné strategie a předpisy, které umožňují a podporují rozvoj soukromého sektoru,
- c) *Respekt občanů a státu k institucím, které řídí ekonomické a sociální procesy mezi nimi*
5. **Právní stát** – důvěra v dodržování práv a pravidel společnosti, se zaměřením na kvalitu vymahatelnosti smluvních závazků, vlastnických práv, fungování policie a soudů, monitorování nebezpečí kriminality a násilí,
 6. **Kontrola korupce** – do jaké míry je veřejná moc motivována soukromým ziskem, což zahrnuje jak drobnou, tak i velkou korupci.

Tyto indikátory jsou založeny na několika stovkách proměnných získaných z 31 různých informačních zdrojů zachycujících vnímání vlády tak, jak je v celosvětovém měřítku zaznamenávají respondenti, nevládní organizace, obchodní poskytovatelé informací a organizace veřejného sektoru.²¹

Ke kombinování individuálních indikátorů do výše zmíněných šesti ukazatelů je využíváno tzv. *Modelu nepozorovaných komponentů (Unobserved Components Model, UCM)*. Model změnil měřítko jednotlivých indikátorů, aby bylo možné je spojit do jednoho celku, a po té vytvoří složené měření jako vážený průměr ukazatelů. Složené měření správy, generovaná modelem UCM, jsou v jednotkách s normálním rozdělením, s průměrem nula, směrodatnou odchylkou jedna, v intervalu <-2,5; 2,5>. Vyšší hodnoty v tomto intervalu odpovídají lepšímu

²¹ KAUFMANN, D.; KRAAY, A.; MASTRUZZI, M. *The Worldwide Governance Indicators : Methodology and Analytical Issues*. The World Bank - Policy Research Working Paper, září 2010. (31 s.);

stavu veřejné správy a naopak. Zároveň jsou také zveřejňována data, vykazující údaje v percentilech, v pořadí od 0 (nejnižší ohodnocení) do 100 (nejvyšší ohodnocení).

V rámci každého indikátoru, každé země a roku se také zveřejňuje „Zpráva o standardních odchylkách pro odhad správy“. Tyto standardní odchylky odráží množství dostupných zdrojů u jednotlivých zemí a míru shody jednotlivých zdrojů.²²

3.1.3 Hodnocení kompozitní výkonnosti země

Hodnocení kompozitní výkonnosti země (Composite Country Performance Rating, CCPR) je metodika *Asijské rozvojové banky (Asian Development Bank, ADB)*, kterou banka používá při rozdělování prostředků svých fondů, aby byla schopná určit způsobilost jednotlivých států danou pomoc efektivně využít. Ukazatel hodnocení výkonnosti země posuzuje politiky dané země, její institucionální rámec a měří, do jaké míry je jimi podporován udržitelný růst, snižována chudoba a jestli dochází k efektivnímu využití rozvojové pomoci.

Výkonnost každé země je posuzována na základě kvality jejího makroekonomického řízení, propojenosti svých strukturálních politik, míru do jaké vláda a instituce podporují spravedlnost, kvalitu vlády a veřejného sektoru a výkonnost projektů financovaných *ADF (Asijský rozvojový fond – Asian Development Bank)*. Ukazatel korupce je zde součástí dílčího ukazatele shrnujícího hodnocení vlády. Výpočet výsledné hodnoty CCPR je znázorněn na schématu 1.²³ Dílčí hodnoty vycházejí v intervalu <1;6>, kdy vyšší hodnota znamená lepší ohodnocení daného ukazatele.

²² *The World Bank Group* [online]. 2010 [cit. 2011-02-12]. Worldwide Governance Indicators - *Documentation*. Dostupné z WWW: <<http://info.worldbank.org/governance/wgi/resources.htm>>.

²³ *Annual Report on the 2009 Country Performance Assessment Exercise*. Asian Development Bank, May 2010. 9 s. Dostupné z WWW: <<http://www.adb.org/Documents/Reports/Country-Performance-Assessment-Exercise/in127-10.pdf>>.

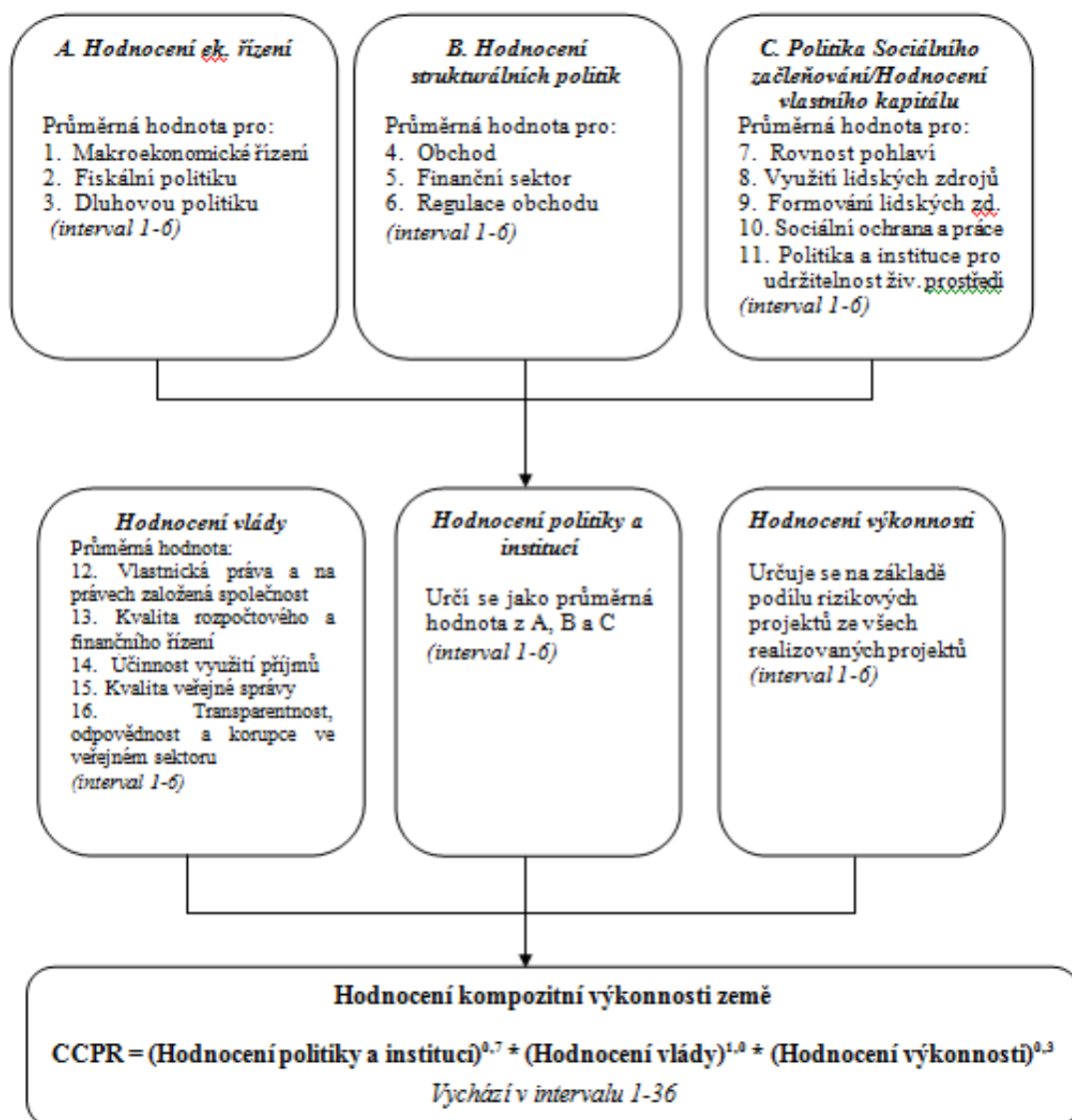

Schéma 1: Výpočet hodnoty CCPR;
zdroj: vlastní úprava dle www.adb.org

3.1.4 Hodnocení Politiky a Institucí (Country Policy and Institutional Assessment)

Country Policy and Institutional Assessment (CPIA) je další z hodnocení prováděných Světovou bankou. Posuzuje vývoj politického a institucionálního rámce pro snížení chudoby, udržitelný růst a efektivní využívání rozvojové pomoci. Hodnocení CPIA se provádí již od roku 1980, kdy bylo použito pro potřeby *Mezinárodní asociace pro rozvoj (International Development Association; IDA)* – pro posouzení přidělení zdrojů klientským zemím.

Tabulka 1: Determinanty udržitelného růstu a kritéria CPIA

Instituce a veřejná správa	Zabezpečení vlastnických práv	q12	Vlastnická práva a na právech založená vláda
	Právní řád	q12	Vlastnická práva a na právech založená vláda
	Důvěryhodnost vlády, Korupce	q16	Transparentnost, Odpovědnost a Korupce ve veřejném sektoru
	Kvality byrokracie	q15	Kvalita veřejné správy
Lidský kapitál	Vzdělávání	q9	Budování lidských zdrojů
Investice, Produktivita a Technologické inovace	Soukromé investice		
	• <i>Vyrovnaná fiskální politika</i>	q2	Fiskální politika
	• <i>Vyrovnaná monetární politika</i>	q3	Dluhová politika
	• <i>Zdravé finanční systémy</i>	q13	Finanční a rozpočtové řízení
	• <i>Stabilní investiční prostředí</i>	q14	Využití výnosů (<i>Revenue mobilization</i>)
		q1	Makroekonomické řízení
	• <i>Jasná a transparentní podnikatelské prostředí</i>	q5	Finanční sektor
		q6	Podnikatelské právní prostředí
	• <i>Pracovní mobilita</i>	q6	Podnikatelské právní prostředí
	• <i>Právní řád</i>	q6	Podnikatelské právní prostředí
	• <i>Boj s korupcí</i>	q12	Vlastnická práva a na právech založená vláda
		q16	Transparentnost, Odpovědnost a Korupce ve veřejném sektoru
	Veřejné investice a infrastruktura	q2	Fiskální politika
Spravedlnost a rovnost příležitostí	Vlastnická práva	q12	Vlastnická práva a na právech založená vláda
	Přístup k úvěrům	q5	Finanční sektor
	Přístup ke vzdělání	q9	Budování lidských zdrojů
	Rovnost pohlaví	q7	Rovnost pohlaví
	Příjmy z transferů	q10	Sociální ochrana a práce

zdroj: Světová banka – www.worldbank.org

Toto hodnocení bylo provedeno na žádost členů rady, poněvadž představuje komplexní ukazatel vývoje efektivnosti a tudíž se na jeho základě dá posuzovat adekvátnost přidělení finančních prostředků od IDA. CPIA je sestaven na základě 16 kritérií, která jsou rozdělena

do čtyř skupin – ekonomické řízení, strukturální politiky, politiky sociálního začleňování a spravedlnosti a řízení veřejného sektoru a institucí. Tyto klastry mají v rámci CPIA stejnou váhu. Ovšem vzorec IDA jim přiděluje různou váhu – první tři skupiny mají každá váhu 8% a poslední skupina (vládní klastr) má váhu 68%, zbývajících 8% připadá na výkonnost portfolia. Většina kritérií, na nichž je stanoveno CPIA, obecně odráží determinanty ekonomického růstu a snižování chudoby tak, jak jsou uvedeny v literatuře. Jsou ovšem i taková kritéria, která musí být zrevidována (např. obchodní kritéria, která kladou mnohem větší důraz na dovoz než vývoz), zjednodušena a jedno kritérium (hodnocení znevýhodněných socioekonomických kategorií – jiných než pohlavních) přidáno. Mezi determinanty růstu, které CPIA zahrnuje a pro které panuje relativní shoda v literatuře, patří: *institute a veřejná správa; vzdělávání; produktivita a technologické inovace; spravedlnost a rovnost příležitostí* – detailnější popis těchto determinant je v tabulce 1.²⁴

3.1.5 Index globální integrity

Index globální integrity (The Global Integrity Index; GII) každoročně posuzuje existenci, efektivitu a přístup občanů ke klíčovým antikorupčním mechanismům (na národní úrovni). Poprvé byl zveřejněn roku 2004 a od té doby byl v rámci studie *Global Integrity Report* vydán již pětkrát, naposledy v roce 2009. Index vyloženě neměří korupci. Spíše než existenci korupce jako takové totiž zkoumá, do jaké míry se jí daří potlačovat a odhalovat. Sleduje se odpovědnost, transparentnost a dohled nad občany – zkoumá otázky jako je průhlednost procesu zadávání veřejných zakázek, svobodu sdělovacích prostředků, střet zájmů aj. GII je vytvářen na základě více než 300 indikátorů integrity, které jsou systematicky shromažďovány pro každou zemi. Pro Index Globální Integrity 2009 tyto ukazatele zahrnovaly více než 100 000 otázek a odpovědí od odborníků v dané zemi (výzkumní pracovníci a novináři). Několik kol hodnocení je prováděno také na mezinárodní úrovni, aby byla zajištěná srovnatelnost získaných údajů. Kromě toho jsou také všechna hodnocení přezkoumávána z důvodů specifik jednotlivých zemí, to provádí místní a mezinárodní odborníci na danou problematiku. Pro každou zemi, která je posuzována v rámci *Global Integrity Report*, jsou posuzovány dvě klíčové složky – Kvalitativní hodnocení zpravodajů

²⁴ *The World Bank Group* [online]. Washington, D.C. : 2010 [cit. 2011-03-12]. The World Bank's Country Policy and Institutional Assessment - An Evaluation. Dostupné z WWW: <http://siteresources.worldbank.org/EXTCPIA/Resources/CPIA_eval.pdf>. ISBN 978-0-8213-8427-5.

a Hodnocení kvantitativních ukazatelů integrity, tato data jsou agregována použita k vytvoření Indexu globální integrity.²⁵

3.2 Šetření v rámci firem a obyvatel

3.2.1 Index růstu konkurenceschopnosti (Growth Competitiveness Index)

Growth Competitiveness Index (GCI) je zveřejňován pravidelně ve studii *Global Competitiveness Report*, kterou vypracovává *Světové ekonomické fórum* (World Economic Forum). Určování pozice sledovaných států probíhá výpočtem z veřejně dostupných údajů (tvrdá data) a průzkumem veřejného mínění. Studie je vypracovávána každoročně a provádí ji Světové ekonomické fórum společně se sítí partnerských institucí (výzkumné ústavy a profesní organizace). V roce 2010 bylo dotázáno více než 13 500 podnikatelů ve 139 ekonomikách. Průzkum je určen k zachycení široké škály faktorů ovlivňujících podnikatelské klima – kritické faktory udržitelného hospodářského růstu. GCI je založen na *12 pilířích konkurenceschopnosti* a usiluje o poskytnutí uceleného obrazu konkurenceschopnosti v zemích po celém světě. Tyto pilíře jsou: *instituce, infrastruktura, makroekonomické prostředí, zdraví a primární vzdělávání, vysokoškolské a vyšší odborné vzdělání, účinnost trhu zboží, efektivita trhu práce, rozvoj finančního trhu, technologická připravenost, velikost trhu, podnikatelská propracovanost a inovace*. Přestože se posuzuje těchto 12 pilířů pro všechny sledované země, je třeba brát navíc v úvahu, v jaké fázi vývoje se ekonomika daného státu nachází. Proto jsou tyto pilíře rozděleny do tří subindexů. Přičemž každý z nich zohledňuje příslušnou fázi vývoje dané ekonomiky. Toto rozdělení je znázorněno na schématu 2.

²⁵ *Global Integrity : Independent Information on Governance & Corruption* [online]. 2009 [cit. 2011-03-12]. Global Integrity Index: 2009. Dostupné z WWW: <<http://report.globalintegrity.org/globalIndex.cfm>>.

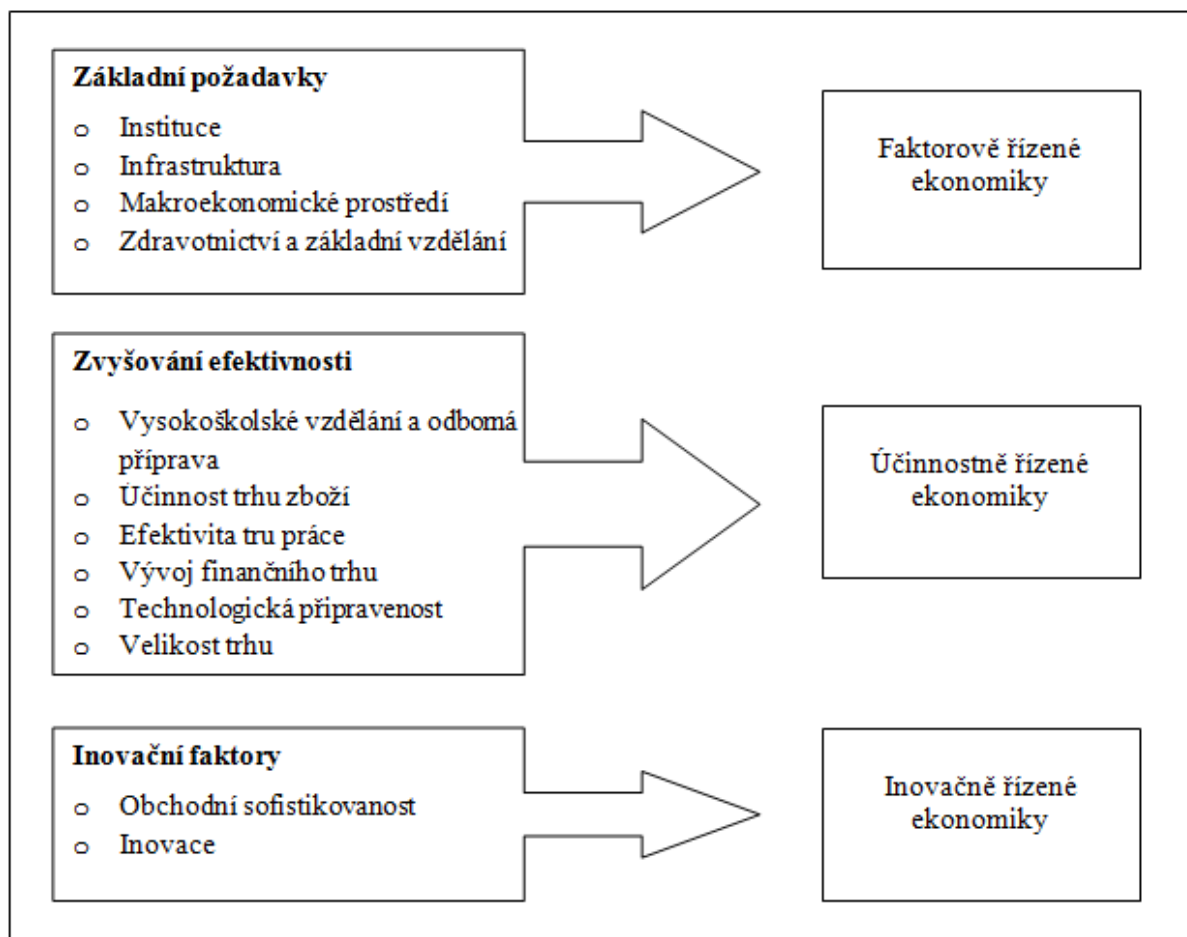

Schéma 2: Rozdělení 12-ti pilířů GCI;

zdroj: World Economic Forum - www.weforum.org

V pilíři „*Instituce*“ dochází k měření míry úplatkářství a neoprávněných plateb vyplývajících z Výkonného průzkumu veřejného mínění. Konečná hodnota indexu GCI se vypočítá jako vážený průměr ze tří subindexů:

$$GCI_{ij} = w_{j1} \text{Basic}_i + w_{j2} \text{Efficiency}_i + (1 - w_{j1} - w_{j2}) \text{Innovation}_i$$

kde i je index země a j je stádium vývoje dané země;

Každému z těchto tří indexů jsou přiděleny různé váhy v závislosti na fázi, ve které se daný stát nachází, viz. tabulka 2. Index GCI používá škálu od 1 do 7 - čím vyšší průměrné skóre, tím vyšší míra konkurenceschopnosti. Přehled jednotlivých zemí a jejich fází vývoje je

obsahem Přílohy A, podrobná struktura indexu GCI včetně všech proměnných a jejich vah v rámci indexu je potom v Příloze B.^{26;27}

Tabulka 2 - Váhy jednotlivých subindexů podle fáze vývoje

Subindex	Faktorová fáze (%)	Účinnostní fáze (%)	Inovační fáze (%)
Základní požadavky	60	40	20
Zvyšování efektivity	35	50	50
Inovační faktory	5	10	30

zdroj: World economic forum

3.2.2 Index plátců úplatků (Bribery Payers Index, BPI)

Průzkum plátců úplatků (Bribe Payers Survey) se skládá z 2742 rozhovorů s vedoucími pracovníky obchodních společností v 26 zemích a teritoriích (včetně České republiky). Průzkum provádí pro *Transparency International* organizace *Gallup International*, která je zodpovědná za celkové provedení průzkumů a také za proces kontroly kvality dat. Gallup International se při získávání dat spoléhá na síť partnerských institucí, které přímo provádějí lokální průzkum. Zkoumané země jsou vybírány na základě přílivu jejich přímých investic, dovozu a významu v rámci regionálního obchodu. V každé zemi byly prováděny rozhovory minimálně se 100 vedoucími pracovníky.

Pro posouzení strany mezinárodní nabídky korupce vznikl nejnověji *Index plátců úplatků 2008*. Vedoucí představitelé obchodních společností byli požádáni vyjádřit se o nebezpečí ze strany zahraničních firem, se kterými mají obchodní vztahy, které spočívá v použití úplatků v zemi respondentů (jaké je jejich povědomí o úplatcích ze strany zahraničních firem). Tyto poznatky byly použity jako podklad pro BPI 2008. V roce 2008 BPI porovnával 22 zemí. Tyto země jsou v globálním měřítku vnímány jako státy s největšími a nejvlivnějšími ekonomikami. BPI 2008 je vypočten na základě výsledků dvou otázek z Průzkumu plátců úplatků. V první z nich respondenti určí, se kterými z 22 sledovaných států udržují obchodní vztahy. U států, které vyberou, potom posuzují, jak často se u společností z těchto zemí setkávají s nabídkou úplatků.

²⁶ *World Economic Forum* [online]. 2011 [cit. 2011-02-13]. Global Competitiveness. Dostupné z WWW: <<http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness>>.

²⁷ SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2010-2011* [online]. Geneva : World Economic Forum, 2010 [cit. 2011-02-13]. Dostupné z WWW: <http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf>.

Ke konstrukci indexu, je pěti bodová stupnice odpovědí z průzkumu převedena na deseti bodovou škálu a potom je hodnota pro každou zemi určena prostým průměrem. Do hodnocení nejsou zahrnuta hodnocení respondentů vztahujících se k jejich vlastním zemím (pro zajištění větší objektivity). Rozsah hodnotící škály vychází v intervalu od 0 do 10. Výsledek potom naznačuje pravděpodobnost, s jakou se země při obchodu se zahraničím pokusí podplácet – čím vyšší je výsledek pro danou zemi, tím nižší je pravděpodobnost, že se země zapojí do uplácení při podnikání v zahraničí. Z výsledků hodnocení BPI 2008 vychází, že nejméně se do uplácení při obchodu v zahraničí zapojují Belgie, Kanada, Nizozemsko a Švýcarsko, naopak nejvíce Rusko a Čína. V roce 2008 žádná ze zemí neobdržela ohodnocení 9 a 10 (Belgie, která měla nejvyšší ohodnocení, obdržela 8,8). To znamená, že každá z nevlivnějších světových ekonomik se, alespoň do určité míry, dopouští při obchodování korupce.

Stejně jako v předchozích měřeních BPI, byla i v roce 2008 použita shluková analýza, čímž měla být zajištěna větší přehlednost aktuálních výsledků. Došlo tedy k rozdělení 22 sledovaných států do čtyř skupin, podle podobnosti v tendencích zapojovat se do úplatkářství. Do první skupiny byly zahrnuty země s nejnižší pravděpodobností poskytnout úplatek, naopak do čtvrté byly zařazeny státy, kde je tato pravděpodobnost nejvyšší. Rozdělení států do jednotlivých klastrů je podrobně rozepsáno v tabulce 3. Vzhledem k tomu, že v žádné ze sledovaných zemí nebylo zjištěno, že 100% obchoduje se zahraničím bez korupce, zdůrazňuje se, že ve všech zemích je zapotřebí zlepšit antikorupční právní předpisy (ve vztahu k soukromému sektoru).²⁸ Z výsledků vyplývá, že oblasti, ve kterých se korupce objevuje nejčastěji, jsou stavební, zbrojní, ropný a farmaceutický průmysl.

Tabulka 3: Rozdělení států do klastrů

Klastr 1	Austrálie, Belgie, Japonsko, Kanada, Německo, Nizozemí, Švýcarsko a Velká Británie
Klastr 2	Francie, Singapur, Španělsko a USA
Klastr 3	Brazílie, Hongkong, Itálie, JAR, Jižní Korea a Taiwan
Klastr 4	Čína, Indie, Mexiko a Rusko

zdroj: vlastní úprava dle PBI Report 2008

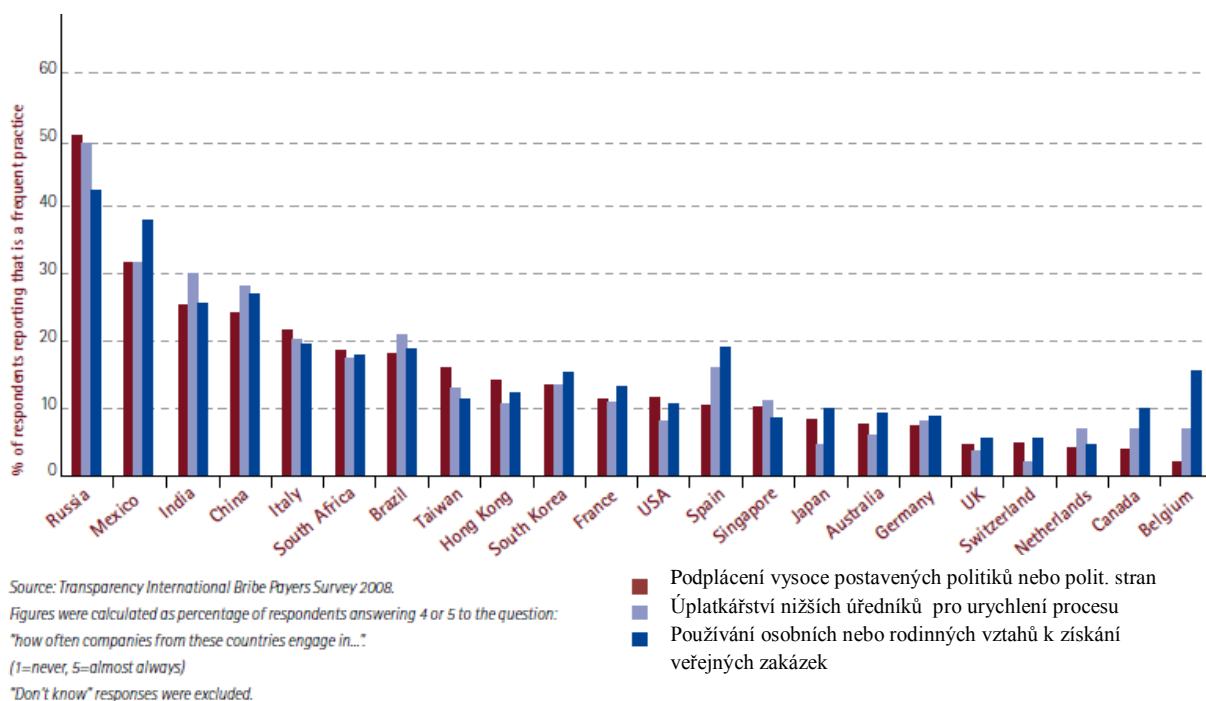
²⁸ *Bribe Payers Index 2008*. Berlín, Německo : Transparency International, 2008. 24 s. ISBN :978-3-935711-10-4.

Průzkum plátců úplatků 2008 kromě indexu BCI zkoumal ve 22 sledovaných zemích také četnosti různých typů zahraničního úplatkářství. Tři typy posuzované korupce jsou následující:

- podplácení vysoce postavených politiků nebo politických stran,
- úplatkářství nižších úředníků (veřejných činitelů) pro urychlení věci/procesu,
- používání osobních nebo rodinných vztahů k získání veřejných zakázek.

Výsledky této analýzy prakticky souhlasí s výsledky samotného indexu BPI 2008. Společnosti z Číny, Indie, Mexika a Ruska byly shledány u respondentů jako nejčastěji zapojované do všech tří druhů korupce. Podobně státy ze špičky BPI se zapojují méně často – jak je ostatně vidět na grafu 1.²⁹

PBI byl poprvé zveřejněn v roce 1999. Další měření PBI po té byla provedena i v letech 2002, 2006 a 2008. Vzhledem k faktu, že se v průběhu let pozměňují otázky, měřený vzorek i způsob výpočtu, znemožňuje to detailní srovnání indexu z roku 2008 s předcházejícími měřeními.

Graf 1: typy korupce v zahraničním obchodě
 zdroj: PBI Report 2008

²⁹ Transparency International [online]. 2008 [cit. 2011-02-17]. Press Releases 2008, BPI 2008. Dostupné z WWW: <http://www.transparency.org/news_room/latest_news/press_releases/2008/bpi_2008_en>.

3.2.3 Globální barometr korupce (Global Corruption Barometer)

Globální barometr korupce (GCB), zveřejňovaný organizací *Transparency International*, je největší průzkum mezi širokou veřejností na téma korupce. Nejnovější GCB z roku 2010 vychází z rozhovorů více než 91.500 lidí v 86 zemích, což je prozatím nejrozsáhlejší průzkum od roku 2003, kdy byl zveřejněn poprvé – od té doby vychází každoročně. GCB zkoumá názory široké veřejnosti na korupci v jejich zemi a úsilí jejich vlády v boji s korupcí. V roce 2010 se také zjišťovala četnost úplatků, důvody pro placení úplatků a postoje k nahlašování situací, kdy dochází ke korupci.

Barometr slouží jako doplnění názorů analytiků a podnikatelů, které jsou obsaženy v indexech CPI (Index vnímání korupce) a BPI, o názory široké veřejnosti na to, jak jsou podle nich klíčové instituce ovlivněny korupcí. GCB 2010 rovněž zkoumá, komu lidé ve své zemi nejvíce důvěřují v boji s korupcí. Otázky při průzkumech se rok od roku liší. V důsledku toho, se v jednotlivých letech dají porovnávat pouze výsledky založené na vybraných otázkách, které zůstaly zachovány – otázky, na jejichž základě byl sestaven GCB 2010 obsahuje příloha C. Veřejný pohled na problematiku korupce bývá obecně považován za velmi zásadní – dokáže totiž poukázat na to, jak korupce ovlivňuje život lidí po celém světě.

Z průzkumů vyplývá, že za nejvíce zkorumpované občané považují politické strany, veřejné činitele – úředníky a zákonodárnou moc (její představitele), naopak ze zkoumaných sektorů je korupce nejméně vnímána v organizacích neziskového sektoru a v armádě.³⁰

3.2.4 Index transformace (Nations in Transit)

Index transformace vzniká na základě výsledků výročního průzkumu organizace *Freedom House*, který sleduje demokratický vývoj a jeho překážky ve 29 zemích – v bývalých komunistických státech Evropy a Asie. Zpráva z roku 2010 (shrnující stav za rok 2009) informuje o pokračování znepokojujícího trendu v těchto regionech, poněvadž ve více než polovině států lze sledovat úpadek demokratických reforem nebo pokračování trendu směrem k autoritářské vládě. Poměrně alarmující je také zjištění, že v roce 2009 byl zaznamenán poměrně výrazný pokles nezávislosti médií ve sledovaných státech – včetně pěti nových států EU. A znepokojující jsou také výsledky z oblasti ochrany lidských práv a demokracie.

³⁰ RIAÑO, Juanita ; HEINRICH, Finn; HODESS, Robin. *Global Corruption Barometer 2010*. Berlín, Německo : Transparency International, 2010. 29 s. Dostupné z WWW: <http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/gcb>. ISBN 978-3-935711-64-7.

Studie je zveřejňována od roku 1997, zpráva Freedom House z roku 2010 (*Freedom House's Annual Survey Nations in Transit, NIT*) a je zatím poslední studií na toto téma. Hodnocení jsou prováděna na škále od 1 do 7, kde 1 představuje nejvyšší úroveň demokratického pokroku a 7 nejnižší úroveň. Měření studie zveřejněné minulý rok (2010) vychází z hodnocení období od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2009.

Tabulka 4: Index transformace 2010

Země/území	EP	CS	IM	NGOV	LGOV	JFI	CO	DS
Albánie	3.75	3	4	4.5	3	4.25	5	3.93
Arménie	5.75	3.75	6	5.75	5.5	5.5	5.5	5.39
Azerbajdžán	6.75	5.75	6.75	6.5	6.25	6.25	6.5	6.39
Bělorusko	6.75	6	6.5	6.75	6.75	6.75	6	6.5
Bosna	3.25	3.5	4.5	5.25	4.75	4	4.5	4.25
Bulharsko	1.75	2.5	3.75	3.25	3	3	4	3.04
Chorvatsko	3.25	2.75	4	3.5	3.75	4.25	4.5	3.71
Česká republika	1.5	1.75	2.5	2.75	1.75	2	3.25	2.21
Estonsko	1.75	1.75	1.5	2.25	2.5	1.5	2.5	1.96
Gruzie	5.25	3.75	4.25	6	5.5	4.75	5	4.93
Maďarsko	1.75	1.75	2.75	2.5	2.5	2	3.5	2.39
Kazachstán	6.75	5.75	6.75	6.75	6.25	6.25	6.5	6.43
Kosovo	4.25	3.75	5.5	5.5	5	5.75	5.75	5.07
Kyrgyzstán	6.25	5	6.5	6.75	6.5	6	6.5	6.21
Lotyšsko	2	1.75	1.75	2.5	2.25	1.75	3.25	2.18
Litva	1.75	1.75	1.75	2.75	2.5	1.75	3.5	2.25
Makedonie	3.25	3.25	4.25	4	3.75	4	4	3.79
Moldavsko	4.25	3.5	5.75	6	5.75	4.75	6	5.14
Černá hora	3.25	2.75	4	4.25	3.25	4	5	3.79
Polsko	1.75	1.5	2.25	3.25	1.75	2.5	3.25	2.32
Rumunsko	2.75	2.5	4	4	3	4	4	3.46
Rusko	6.75	5.75	6.25	6.5	5.75	5.5	6.5	6.14
Srbsko	3.25	2.5	4	3.75	3.5	4.5	4.5	3.71
Slovensko	1.75	1.75	3	3	2.5	3	3.75	2.68
Slovinsko	1.5	2	2.25	2	1.5	1.75	2.5	1.93
Tádžikistán	6.5	6	5.75	6.25	6	6.25	6.25	6.14
Turkmenistán	7	7	7	7	6.75	7	6.75	6.93
Ukrajina	3.5	2.75	3.5	5	5.25	5	5.75	4.39
Uzbekistán	7	7	7	7	6.75	7	6.75	6.93
Průměr	3.97	3.53	4.4	4.66	4.25	4.31	4.85	4.28
Medián	3.25	3	4	4.5	3.75	4.25	5	3.93

zdroj: www.freedomhouse.eu, vlastní úprava

Publikované výsledky se týkají hodnocení a vývoje následujících oblastí – Volebního procesu (EP), Občanské společnosti (CS), Nezávislosti médií (IM), Hodnocení vlády (NGOV), Hodnocení městských/ obecních zastupitelstev (LGOV), Soudního (právního) rámce a jeho nezávislosti (JFI) a Korupce (CO). *Index transformace (the Democracy Score; DS)* je po té určen jako průměr výsledků ve výše jmenovaných oblastech – shrnutí výsledků zveřejněných ve zprávě z roku 2010, jsou v tabulce 4 vývoj výsledků *Democracy Score a Korupce* za posledních 10 let jsou v Přílohách D a E.³¹

3.2.5 Bertelsmann Transformation Index

Bertelsmann Transformation Index (BTI) analyzuje a hodnotí vývoj a transformační procesy ve 128 zemích. Snaží se zmapovat, jaký pokrok udělaly vybrané země směrem k demokracii, tržní ekonomice a také posuzuje kvalitu jejich politického vedení. BTI zveřejňuje dva dílčí indexy – *Status Index a Management Index*.³²

Status Index se zaměřuje na vývoj demokracie a tržní ekonomiky. Zkoumá se hospodářský růst, právní řád, právní zásady, politické záruky, existence vlastnických práv, překonávání chudoby, rozšiřování osobních svobod a práv, principy sociální spravedlnosti, rovné příležitosti nebo udržitelný rozvoj. Demokracie a tržní hospodářství jsou chápány jako dvě propojené veličiny, které se vzájemně ovlivňují, což je důvod, proč sou zahrnuty do jednoho indexu. Výsledná hodnota tohoto indexu se určí jako průměrná hodnota výsledků politické a ekonomické transformace. Průměrná hodnota je vypočítána z nezaokrouhlených výsledků pro oba dílčí ukazatele, které byly odvozeny z hodnocení pěti politických kritérií (založených na 18 indikátorech) a sedmi ekonomických kritérií (založených na 14 indikátorech). Je nepochybně pozitivním zjištěním, že v rámci měření Status Indexu byla nejlépe vyhodnocena Česká republika, následovaná Slovinskem, Taiwanem a Estonskem. Na opačném konci měření se ocitly Severní Korea, Barma a Somálsko.

Management index je zaměřen na zmonitorování řízení a vývoje transformačních procesů. Index hodnotí a vyhodnocuje reformy vykonávané politickými rozhodovacími orgány, čímž poskytuje cenné informace o klíčových faktorech úspěchu a selhání, které vlády sledovaných

³¹ *Freedom house* [online]. 2010 [cit. 2011-02-19]. Nations in Transit 2010. Dostupné z WWW: <http://freedomhouse.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=321:nations-in-transit-2010&catid=46:nations-in-transit&Itemid=121>.

³² *Bertelsmann Stiftung* [online]. 2010 [cit. 2011-03-06]. Bertelsmann Transformation Index (BTI). Dostupné z WWW: <<http://www.bertelsmann-transformation-index.de/en/bti/>>.

států na své cestě k demokracii a tržnímu hospodářství podnikly. BTI je jediným měřením, takového rozsahu, které se soustředí na schopnost řízení vůdčích politických představitelů. Konečný výsledek management indexu se získá vynásobením jednotlivých dílčích výsledků s koeficientem úrovně obtížnosti měření. Při posledním měření, v roce 2010 byly v rámci tohoto indexu nejlépe hodnoceny Uruguay, Čile a Estonsko, naopak nejhůře Barma, Zimbabwe a Severní Korea.³³

Oba indexy vychází v hodnotách intervalu <1;10>, čím vyšších hodnot je dosahováno, tím pokročilejší a úspěšnější je transformace v daném státě. V rámci BTI se zjišťuje schopnost vlády potlačovat a trestat korupci, což je zohledňováno v rámci Management indexu. Status Index se korupce ve svém dotazníku dotýká korupce opravdu jen sporadicky a to při zjišťování stavu soudnictví ve sledovaných zemích.

3.3 Složené indexy

3.3.1 Index vnímání korupce

Transparency International definuje korupci jako zneužití svěřené moci pro soukromý zisk. Definice zahrnuje korupční praktiky jak ve veřejném, tak i v soukromém sektoru. **Index vnímání korupce (Corruption Perception Index; CPI)** řadí země podle vnímání korupce ve veřejném sektoru. CPI je agregovaný indikátor, který kombinuje informace o korupci z různých zdrojů, aby bylo možné objektivněji srovnávat jednotlivé země. CPI pro rok 2010 čerpá z různých hodnocení a názorů odborníků, které byly zpracovány nezávislými institucemi. Zachycuje informace o administrativních a politických aspektech korupce – podplácení veřejných činitelů, uplácení při zadávání veřejných zakázek, zpronevěra veřejných prostředků, zjišťování síly a efektivity, kterou veřejný sektor vynakládá k boji proti korupci.

Aby stát, nebo území mohlo být zahrnuto do indexu, musí být součástí alespoň tří zdrojů, které TI používá k vytvoření CPI. Zařazení do indexu tedy závisí výhradně na dostupnosti informací. Následkem toho je v měření pro rok 2010 o dva státy méně než v minulém roce, poněvadž pro Svatou Lucii, Svatého Vincenta a Grenadinu a Surinam byly k dispozici pouze dva různé zdroje. Státem, který byl naopak poprvé do CPI zahrnut, bylo Kosovo. Vnímání (názory) se používají proto, že korupce, ať už její frekvence, nebo množství, je do značné míry skrytá činnost. V průběhu času, se vnímání ukázala být spolehlivým ukazatelem

³³ *Bertelsmann Stiftung* [online]. 2010 [cit. 2011-03-06]. BTI - Ranking. Dostupné z WWW: <<http://www.bertelsmann-transformation-index.de/en/bti/ranking/>>.

pro určování míry korupce. TI se zaměřuje na měření nejen korupce, ale i na bezúhonnost, v soukromém i veřejném sektoru jak na globální tak i národní a místní úrovni.

V roce 2010 se měřilo, do jaké míry je vnímána korupce ve veřejném sektoru v 178 zemích po celém světě. Postavení jednotlivých zemí se určuje na škále od 0 do 10, kde 10 označuje země bez korupce a 0 naopak svědčí o vysoké míře korupce v dané zemi. CPI sdružuje data ze zdrojů, které čerpají informace z posledních dvou let – pro CPI 2010 se čerpala data v období od ledna 2009 do září 2010.

CPI pro rok 2010 je vypočten na základě údajů ze 13 zdrojů od 10 nezávislých institucí (jejich kompletní přehled je v příloze F). Všechny zdroje měří celkový rozsah korupce (četnost a/nebo velikost úplatků) ve veřejném a politickém sektoru. Na základě vyhodnocení všech zdrojů se po té určí pořadí zemí, jejichž data byla k dispozici. Hodnocení rozsahu korupce ve státech se provádí mezi dvěma skupinami: experty v dané zemi (jak residenty, tak nerezidenty) a čelními podnikateli. Pro CPI 2010 bylo použito sedm zdrojů, založených na odborných analýzách a to od: Africké rozvojové banky, Asijské rozvojové banky, Bertelsmann foundation, Economist Intelligence Unit, Freedom house, Global Insight a Světové banky. Tři zdroje pro CPI 2010 odrážejí hodnocení předních podnikatelů jejich vlastní země – IMD, Political and Economic Risk Consultancy a Světové ekonomické fórum. U zdrojů, které mají podobu průzkumů a kde se tyto průzkumy provádějí v té samé formě již několik let, se zahrnují data pouze za poslední dva roky. U zdrojů, které jsou poskytovány odborníky, jsou do hodnocení zahrnuty pouze ty nejnovější. Tyto výsledky bývají přezkoumávány a v rámci jednotlivých let se liší minimálně.

Index CPI je počítán v následujících třech krocích:

- 1) Nejprve je nutné standardizovat data poskytnutá jednotlivými zdroji – převést je na společné měřítko. K tomu je používána technika *tzv. odpovídajících percentilů*, kdy se vezmou hodnoty zemí podle jednotlivých zdrojů. Tato metoda je vhodná pro kombinování zdrojů, které mají různé rozdělení. Přestože u této techniky dochází k určité ztrátě informací, umožňuje, aby hodnoty zůstávaly v mezích CPI, tedy v intervalu $\langle 0;10 \rangle$.
- 2) Poté je nutné provést *tzv. Beta-transformaci standardizovaných hodnot*. Čímž se u měření zvýší směrodatná odchylka a jednotlivé země, které mají podobné hodnoty, lze v rámci CPI lépe diferencovat.

- 3) Konečná hodnota CPI indexu se určí průměrem všech standardizovaných hodnot pro každou zemi.

Tabulka 5: CPI 2010 zemí EU a západní Evropy

Umístění	Umístění v rámci regionu	Země/území	Hodnota CPI 2010	90% Interval spolehlivosti		Počet použitých zdrojů
				Spodní hranice	Horní hranice	
1	1	Dánsko	9,3	9,1	9,4	6
4	2	Finsko	9,2	9,1	9,3	6
4	2	Švédsko	9,2	9,1	9,4	6
7	4	Nizozemí	8,8	8,7	9,0	6
8	5	Švýcarsko	8,7	8,3	9,1	6
10	6	Norsko	8,6	8,1	9,0	6
11	7	Island	8,5	7,7	9,2	5
11	7	Lucembursko	8,5	8,0	8,9	5
14	9	Irsko	8,0	7,7	8,3	6
15	10	Rakousko	7,9	7,4	8,4	6
15	10	Německo	7,9	7,5	8,3	6
20	12	Velká Británie	7,6	7,3	7,9	6
22	13	Belgie	7,1	6,9	7,2	6
25	14	Francie	6,8	6,4	7,2	6
26	15	Estonsko	6,5	6,1	6,8	8
27	16	Slovinsko	6,4	5,9	6,8	8
28	17	Kypr	6,3	6,0	6,6	4
30	18	Španělsko	6,1	5,7	6,5	6
32	19	Portugalsko	6,0	5,4	6,7	6
37	20	Malta	5,6	5,3	5,8	3
41	21	Polsko	5,3	5,0	5,5	8
46	22	Litva	5,0	4,4	5,5	8
50	23	Maďarsko	4,7	3,9	5,5	8
53	24	Česká republika	4,6	4,1	5,1	8
59	25	Lotyšsko	4,3	3,7	4,8	6
59	26	Slovensko	4,3	3,8	4,9	8
67	27	Itálie	3,9	3,5	4,4	6
69	28	Rumunsko	3,7	3,3	4,2	8
73	29	Bulharsko	3,6	3,2	4,0	8
78	30	Řecko	3,5	3,1	3,9	6

zdroj: CPI 2010, Transparency International

Pořadí a výsledná hodnota indexu CPI pro jednotlivé země jsou ve výsledné tabulce navíc doplněny o následující informace – počet různých zdrojů, které byly k dispozici pro určení hodnoty indexu, nejvyšší a nejnižší hodnoty stanovené v každé zemi a standardní odchylku. Tabulka 5 zobrazující pořadí zemí indexu CPI pro země EU a západní Evropy obsahuje všechny výše zmíněné náležitosti.

V porovnání s předchozím měřením, CPI 2009, se index CPI nezměnil k lepšímu pro žádnou evropskou zemi. Naopak, v porovnání s předchozím měřením si pohoršily následující evropské státy – Česká republika, Itálie, Maďarsko a Řecko.³⁴

3.4 Kardinální odhady rozsahu korupce

3.4.1 Index V4

Index V4 vznikl jako výsledek měření v Praze, Bratislavě, Budapešti a Varšavě. Provedla ho organizace *Transparency International – Česká republika* ve spolupráci se společností *GfK Praha* na jaře 2004. Výzkum měl za cíl zjistit, které vybrané protikorupční nástroje se uplatňují ve veřejné správě v hlavních městech *Visegrádské čtyřky* a zároveň také porovnat, do jaké míry jsou tyto nástroje funkční, tedy do jaké míry jsou s to předcházet korupci. Výzkum měl za cíl zaměřit se na zkoumání protikorupčních nástrojů v pěti vybraných oblastech: *zadávání veřejných zakázek, interní audit a kontrolní mechanismy, oblast etických kodexů, oblast střetu zájmů a informační otevřenost veřejné správy / přístup veřejnosti k informacím*.

Výzkum byl založen na měření institucionálního sklonu ke korupci a probíhal ve dvou fázích. *V první fázi* se zjišťovala tzv. tvrdá data vypovídající o existenci protikorupčních nástrojů a mechanismů ve veřejné správě hlavních měst *Visegrádské čtyřky*. Tato data byla získána formou obsahové analýzy dokumentů a rozhovory se zástupci magistrátů jednotlivých měst. *Druhá fáze* měla za cíl zjistit vnímání účinnosti protikorupčních nástrojů ze strany zainteresované veřejnosti. Tato fáze probíhala formou osobního dotazování a to mezi zaměstnanci magistrátů všech čtyř hlavních měst, členy zastupitelstev těchto měst, novináři,

³⁴ *Corruption Perception Index 2010*. Berlín, Německo : Transparency International, 2010. 12 s. ISBN 978-3-935711-60-9.

podnikateli a zástupci nevládních organizací. V každém městě bylo dotazováno 100 respondentů – v Praze 107.³⁵

Získané informace byly zpracovány do indexu, jehož hodnoty se pohybují v intervalu od nuly do jedné, kde nula znamená absenci protikorupčních opatření ve veřejné správě a jedna znamená existenci všech zkoumaných opatření. Hodnoty indexů, kterých bylo dosaženo pro všechna 4 hlavní města, jsou znázorněny v tabulkách 6 a 7 – Index objektivní části hodnotí existenci vybraných protikorupčních nástrojů ve veřejné správě, Index subjektivní části je pak zaměřen na funkčnost vybraných protikorupčních nástrojů ve veřejné správě sledovaných měst.³⁶

Tabulka 6: Indexy objektivní části

	Praha	Bratislava	Varšava	Budapešť
Celkový index	0,598	0,553	0,642	0,865
Zadávání veřejných zakázek	0,607	0,356	0,904	0,963
Interní audit a kontrolní mechanismy	0,728	0,933	0,617	0,761
Etické kodexy	0,800	0,222	0,000	0,928
Střet zájmů	0,357	0,643	0,857	0,786
Informační otevřenost	0,500	0,611	0,833	0,889

zdroj: www.transparency.cz

Tabulka 7: Indexy subjektivní části

	Praha	Bratislava	Varšava	Budapešť
Celkový index	0,403	0,43782	0,43778	0,489
Zadávání veřejných zakázek	0,400	0,455	0,471	0,547
Interní audit a kontrolní mechanismy	0,383	0,401	0,388	0,461
Etické kodexy	0,473	0,509	0,505	0,495
Střet zájmů	0,294	0,317	0,400	0,423
Informační otevřenost	0,463	0,508	0,425	0,515

zdroj: www.transparency.cz

³⁵ *Transparency International Česká republika* [online]. 2008-08-06 [cit. 2011-02-22]. Index V4. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=907>>.

³⁶ *Transparency International Česká republika* [online]. 2007-01-14 [cit. 2011-02-22]. Výsledky Indexu V4. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=2500>>.

3.4.2 Index ekonomické svobody (Index of Economic Freedom; IEF)

Tento index publikuje za spoluúčasti *The Wall Street Journal* organizace *The Heritage Foundation*. Jedná se o komplexní index, který je stanoven na základě poznatků z 10 různých kritérií majících vliv na ekonomickou svobodu sledovaných států. Ekonomická svoboda je chápána jako základní právo každého člověka na kontrolu jeho vlastní práce a majetku. V ekonomicky svobodné společnosti mohou jednotlivci volně pracovat, vyrábět, spotřebovávat a investovat, tato svoboda má být státem jak chráněna, tak i neomezována.

Index ekonomické svobody se získá měřením 10 součástí ekonomické svobody. Měření probíhají na škále od 0 do 100, kde 100 představuje maximální svobodu. Výsledky deseti složek se nakonec vyprůměrují a tím se dostane hodnota IEF pro každou zemi. Zmíněných deset komponent, na jejichž základě je určován IEF jsou: *Svoboda podnikání, Svoboda obchodu, Fiskální svoboda, Vládní výdaje, Měnová svoboda, Investiční svoboda, Finanční svoboda, Vlastnická práva, Svoboda od korupce a Svoboda práce*. Všech deset částí má při výpočtu indexu stejnou váhu.³⁷

Korupce narušuje ekonomické svobody zavedením nespolehlivosti a nejistoty do ekonomických vztahů. Výsledná hodnota ukazatele *Svoboda od korupce* je z větší části odvozená od *Indexu vnímání korupce*. Index CPI je založen na intervalu <0;10>, proto pro potřeby IEF, který operuje na stupnici 0 až 100, se index CPI vynásobí 10. Pro země, které do indexu nejsou zahrnuty (při posledním měření se jednalo o Bahamy, Fidži, Mikronesii a Severní Koreu) se hodnota svobody od korupce určí pomocí kvalitativní informace z mezinárodně uznávaných zdrojů. Nejnovější šetření tohoto indexu vycházelo z kromě již zmiňovaného indexu CPI 2009 (vypracovávaného Transparency International), *Country Commercial Guide 2008-2010* (zpracovává Americké ministerstvo obchodu), *Country Commerce and Country Report 2008-2010* (vypracovává Economist Intelligence Unit), *National Trade Estimate Report on Foreign Trade Barriers 2010* (zveřejňuje Office of the U.S. Trade Representative) a z oficiální vládní publikace každé země, která se účastnila šetření.³⁸

³⁷ *The 2011 Index of Economic Freedom* [online]. 2011 [cit. 2011-02-22]. Frequently Asked Questions. Dostupné z WWW: <<http://www.heritage.org/index/FAQ>>.

³⁸ *The 2011 Index of Economic Freedom* [online]. 2011 [cit. 2011-02-22]. Freedom from Corruption. Dostupné z WWW: <<http://www.heritage.org/index/freedom-from-corruption>>.

4. KORUPCE V ČESKÉ REPUBLICE

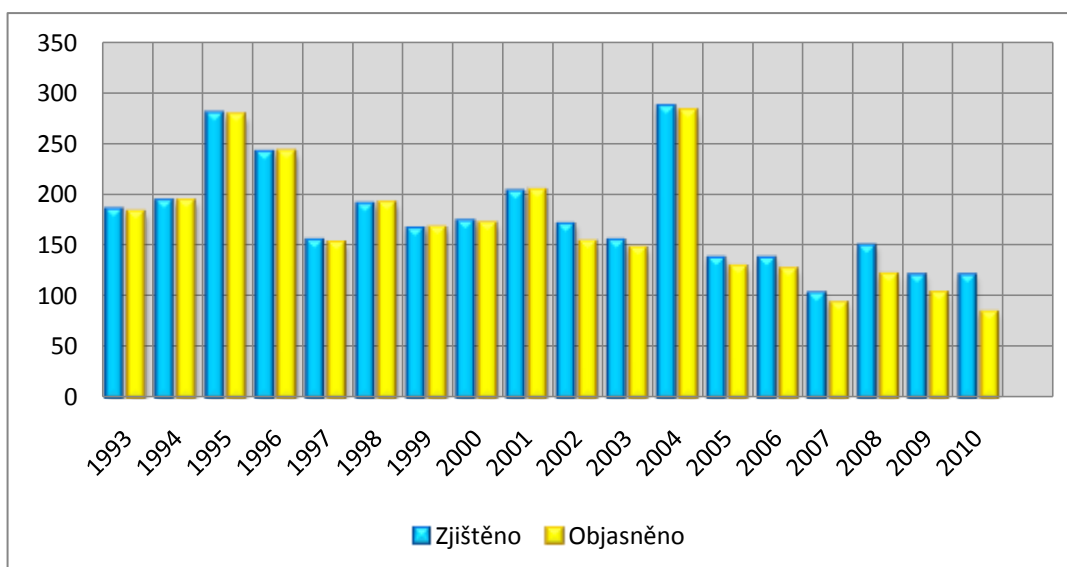
Prakticky až do loňského roku (rok 2010) platilo, že korupce jako pojem nebyla v našem trestním zákoně nijak definovaná a pojmově vymezená, což ovšem neznamená, že by ji právní předpisy zcela pomíjely. Mj. v souvislosti s naším vstupem do EU bylo nutné přijmout řadu zákonů, v rámci nichž byla řešena korupce a protikorupční politika. Tyto zákony a předpisy měly za cíl přispět k větší otevřenosti a transparentnosti veřejné správy, stejně jako účinnějšímu odhalování a trestání korupčních aktivit.

4.1.Strategie vlády v boji proti korupci

Přestože na počátku 90. let nebyla korupce v ČR považovaná za závažný problém, v průběhu méně než deseti let se situace změnila. V roce 1997 vláda začala vypracovávat *koncepti boje proti korupci*, tato koncepce se stala základem, ze kterého později vzešly vládní protikorupční strategie. Zdokonalování protikorupčních strategií bylo nutností především v souvislosti s naší kandidaturou do EU – korupce v ČR (podobně jako v ostatních kandidátských zemích) představovala jeden z hlavních institucionálních problémů, který se musel začít řešit. První **Vládní program boje proti korupci** byl přijat v r. 1999, od té doby se pravidelně aktualizuje a upravuje. Vládní program si jako hlavní cíl vytyčil potírání korupce, zejména ve veřejném sektoru – se zřetelem na korupci vedoucích pracovníků ústředních orgánů státní správy, soudců, státních zástupců, policistů, celníků, zaměstnanců finančních úřadů a státních kontrolních institucí. Další téma, kterému je zde věnována velká pozornost, je *transparentnost*. Ta je chápána jako jeden z předpokladů efektivního boje proti korupci.³⁹

Součástí Strategií vlády v boji proti korupci, zveřejňovaných ministerstvem vnitra, jsou také *Zprávy hodnotící každoročně korupci v České republice*. Tato hodnocení vychází jednak ze závěrů indexu CPI a jednak ze statistických dat. Statistická data jsou čerpána z celostátního policejního informačního systému a ze statistik ministerstva spravedlnosti. Na základě výsledků policejního informačního systému (Evidenčně statistický systém kriminality) je zveřejňován počet zjištěných a objasněných trestných činů souvisejících s korupcí spáchaných v ČR, viz. graf 2 .

³⁹ VOLEJNÍKOVÁ, Jolana. *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. Praha : Profess Consulting, 2007. 390 s. ISBN 97880-7259-055-1.

Graf 2: Vývoj počtu zjištěných a objasněných trestných činů úplatkářství v ČR (1993 - 2010)
 zdroj : vlastní zpracování dle údajů ministerstva vnitra (příloha G)

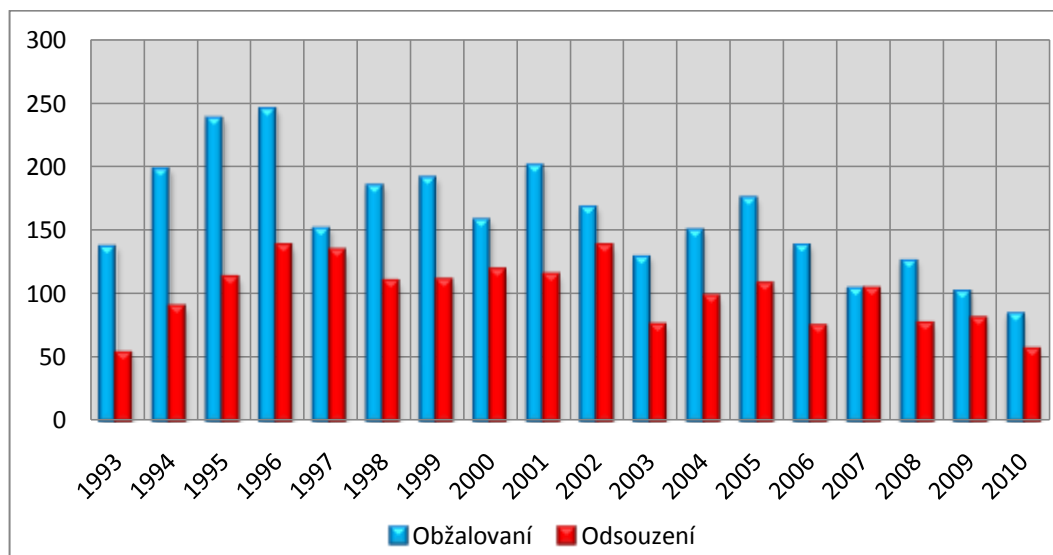
Přestože je pozitivní zjištění, že za posledních 10 let bylo objasněno více než 90% zjištěných činů, které měly souvislost s korupcí, je nutné si uvědomit, že naprostá většina korupčního jednání zůstává neodhalena. Jak naznačuje graf 2, nejvyšší počet zjištěných trestných činů byl zaznamenán v roce 2004 (287 zjištěných případů), nejmenší naopak v roce 2007 (107 zjištěných případů). Podle Strategie je nejvíce korupčních případů zjištěno v hl. městě Praze, dále pak Brně, Kladně, Pardubicích, Ostravě, Chebu a Karviné.

Na grafu 3 je znázorněn vývoj počtu obžalovaných a odsouzených osob za korupční trestnou činnost z pohledu statistik, které zveřejňuje Ministerstvo spravedlnosti. Přestože nejvíce obžalovaných osob bylo v roce 1996 (celkem 245), nejvíce odsouzených osob bylo v roce 2002 (celkem 132). Procentuálně vyjádřeno bylo u nás za posledních 10 let odsouzeno 67,5% obžalovaných. Nepříjemným zjištěním, vyplývajícím také z grafu 3, je fakt, že za posledních pět let je vidět klesající trend počtu osob odsouzených za korupční činnost.

Strategie vlády také hodnotí protikorupční **Linku 199**, provozovanou organizací Transparency International Česká republika. Na základě více než 5 000 telefonických oznámení, které byly zaznamenány od spuštění linky v září 2007 do června 2010, bylo podáno 18 trestných oznámení. Oblasti, které bývají v rámci Linky nejčastěji zmiňované, jsou *Ministerstvo vnitra* (Policie ČR), *Ministerstvo pro místní rozvoj* (stavební záležitosti, veřejné zakázky),

Ministerstvo spravedlnosti (státní zastupitelství) a *Ministerstvo financí* (úředníci územních orgánů finanční správy).⁴⁰

Strategie přijatá v roce 2010, byla na začátku následujícího roku upravena. Tato upravená Protikorupční strategie má platit do roku 2012. Bylo domluveno, že do poloviny roku 2011 bude předloženo paragrafové znění *Zákona o generální inspekci ozbrojených sborů*, ještě předtím by měl jít do připomínkového řízení návrh *Zákona o veřejných zakázkách*.

Graf 3: Počet obžalovaných a odsouzených osob v ČR za úplatkářství (1993 - 2010)
zdroj: vlastní zpracování dle údajů ministerstva vnitra (příloha H)

Rovněž bylo ustanoveno, že do daňových přiznání bude moct nahlížet pouze jedno specializované oddělení při policejním prezidiu. Další body, které byly do nové strategie zahrnuty, se zabývaly problematikou změny zákona o veřejných zakázkách; situací, kdy může stát uvalit daně na majetek získaný na černo a také došlo k zpřesnění termínu *institut spolupracujícího obviněného*. Bylo stanoveno, že u takového pachatele bude soud konstatovat jeho vinu, ale trest mu bude odpuštěn.⁴¹

Ze Zpráv o boji proti korupci v ČR za roky 2009 a 2010, které již 8 let sestavuje organizace Bez korupce, je vidět, že rok 2009 je vnímán pozitivně. „Došlo k oživení tvorby protikorupční legislativy, realizaci protikorupčních auditů a nástrojů, případům občanské

⁴⁰ *Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012*. Praha : Ministerstvo vnitra, 2010. 54 s. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/soubor/strategie-vlady-v-boji-proti-korupci-na-obdobi-let-2011-a-2012-pdf.aspx>>.

⁴¹ *Hospodářské noviny* [online]. 2011-01-05 [cit. 2011-03-25]. Koalice dohodla protikorupční strategii, sporné body ale visí ve vzduchu. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/c1-49217030-koalice-dohodla-protikorupcni-strategii-sporne-body-ale-visi-ve-vzduchu>>.

statečnosti při ohlašování korupce, novinářské práci, významným pokutám uděleným za porušení zákona o veřejných zakázkách, práci policie a justice a další.“⁴² Oproti tomu rok 2010 byl z hlediska boje proti korupci zklamáním. Jednalo se o volební rok, ve kterém korupce byla jedno z témat, o kterém se hodně mluvilo, ale příliš se toho neudělalo. Zpráva pro rok 2010⁴³ vyzdvihuje zformování Koalice pro transparentní podnikání, mající za cíl prosazovat závazky transparentnosti mezi podnikateli. Také pozitivně hodnotí změny, které proběhly na politické scéně a ke kterým došlo jak na parlamentní, tak i komunální úrovni – tyto změny by měly zlepšit prostředí v boji s korupcí.

Výše zmíněné změny jsou kladně vnímány nejen odborníky, ale také většinou obyvatel. Podle průzkumů agentury GfK Praha ze srpna 2010 vyplývá: „Až polovina Čechů důvěřuje nové vládě, že chce bojovat s korupcí. Jen necelá třetina si ale myslí, že se nově zvoleným politikům skutečně podaří úplatkářství v Česku výrazně potlačit. Téměř polovina dotázaných Čechů - přesně 46 procent - je přesvědčena, že nově zvolení politici mají skutečně zájem bojovat s korupcí. Ovšem lidé zůstávají dál skeptičtí vůči tomu, že se korupční klima v Česku změní k lepšímu. Jen necelá třetina lidí je přesvědčena, že se nové vládě skutečně podaří zavést účinná protikorupční opatření.“⁴⁴

4.2 Korupce v ČR

Profesor Robert Klitgaard z kalifornské Claremont University, uznávaný odborník na problematiku korupce, měl před nedávnem přednášku v Praze na konferenci o Korupci v Česku. Podle něj je situace v ČR hodně rozporuplná: „zatímco český ekonomický systém je na úrovni nejvyspělejších států světa, úroveň jeho institucí a důvěra lidí v politiku se podobají spíše rozvojovým zemím z Afriky či Asie“⁴⁵.

⁴² KRAMÁR, Tomáš. *Bez korupce* [online]. 2009-12-08 [cit. 2011-03-25]. Zpráva o boji proti korupci v ČR za rok 2009. Dostupné z WWW: <<http://www.bezkorupce.cz/2009/12/zprava-o-boji-proti-korupci-v-cr-za-rok-2009/>>.

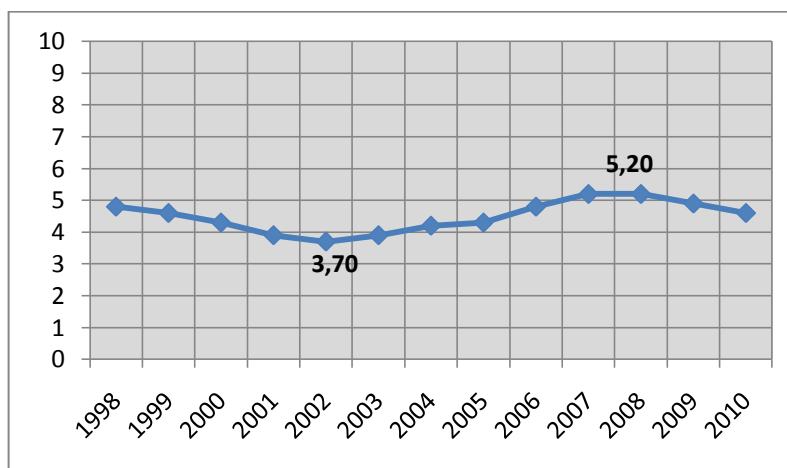
⁴³ RATTAY, Štěpán. *Bez korupce* [online]. 2010-12-09 [cit. 2011-03-25]. Zpráva o boji proti korupci v ČR za rok 2010: mnoho slibů, méně skutků. Dostupné z WWW: <<http://www.bezkorupce.cz/2010/12/zprava-boj-proti-korupci-cr2010/>>.

⁴⁴ *Hospodářské noviny* [online]. 2010-08-16 [cit. 2011-03-25]. Domáci > Korupce Přejít do diskuse (6 příspěvků) Domaci.iHNed.cz 16. 8. 2010 23:50 Průzkum GfK Průzkum: Vláda myslí boj s korupcí vážně. V úspěch ale věří jen třetina Čechů. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/korupce/c1-45713090-lide-soudi-ze-vlada-mysli-boj-s-korupci-vazne-v-uspech-ale-veri-jen-tretina-cechu>>.

⁴⁵ KREČ, Luboš. *Hospodářské noviny* [online]. 2011-01-12 [cit. 2011-03-25]. Experta na korupci si přišel poslechnout ministr John i stíhaný exnáměstek Ratha. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/spolecnost/c1-49442290-experta-na-korupci-si-prisel-poslechnout-ministr-john-i-stihany-exnamestek-ratha>>.

S tímto stanoviskem bohužel nezbývá než souhlasit, protože k podobnému závěru můžeme dojít také, prostudujeme – li si výsledky, kterých ČR dosahuje v rámci vybraných měření korupce, zmíněných ve 3. kapitole.

Jako příklad bych uvedla, tak často zmiňovaný *index CPI*, kde je ČR zahrnuta do hodnocení od roku 1998. Vývoj hodnot, zjištěných v rámci indexu CPI, je naznačen na grafu 4, jeho hodnoty pro Českou republiku mají v posledních dvou letech klesající trend. Podle odborníků je to způsobeno faktem, že problém korupce u nás není z dlouhodobého hlediska efektivně řešen. Výsledky posledních měření nás tak řadí na úroveň zemí jako je Maďarsko, Katar nebo Jižní Afrika. Oproti tomu v *Bertelsmann Transformation indexu*, který hodnotí komplexně úroveň vybraných transformujících se ekonomik, se Česká republika umístila v dílčích indexech na prvním a devátém místě a byla tedy hodnocena nadstandardně dobře.

Graf 4: Vývoj hodnot CPI pro ČR
zdroj: vlastní zpracování dle údajů TI-Česká republika

Na podzim loňského roku měla v Praze několik přednášek trojice amerických odborníků na politickou korupci – Peter Ainsworth, Laurie Barsellaová a Vincent Matanoski. Aby u nás došlo ke snížení korupce, měla by se podle nich přijmout v Čechách řada opatření jako např. poslanci by si měly zrušit svou imunitu, soudci by měli podávat majetková přiznání, mělo by docházet k proškolení úředníků a státních zástupců. Problém také vidí v absenci

nezávislého kontrolního úřadu – v Čechách sice funguje Nejvyšší kontrolní úřad, ten ale má pouze velmi omezené pravomoci.⁴⁶

Závěrem této kapitoly bych ještě chtěla zmínit nedávno vzniklý *Nadační fond proti korupci*, který byl založen „s cílem podpory odhalování korupční činnosti ve veřejné správě udílením cen, podpory projektů odhalujících korupci, vytvořením a udržování databáze případů korupce ve veřejné správě, podpory a přispívání k budování etických hodnot v demokratické společnosti“⁴⁷. Fond už za svou krátkou dobu existence (registraci dostal 11. března 2011) ocenil dvě osoby, které upozornily na korupci a pak byly nuceny svá místa opustit. Jde tedy o to dát lidem pozitivní signál, že upozornění na korupci není a proto ani nemá být bráno jako udavačství, ale naopak, že se jedná o věc, proti které je třeba bojovat. Korupce je u nás závažný problém, který je zapotřebí vyřešit. Přestože to začíná vypadat, že se v Česku se v poslední době opravdu začíná „něco dělat“ v rámci boje proti korupci, je nutné v těchto činnostech dlouhodobě pokračovat, aby mohlo být dosaženo uspokojivých výsledků.

⁴⁶ KREČ, Luboš ; ANÝŽ, Daniel. *Hospodářské noviny* [online]. 2010-09-22 [cit. 2011-03-25]. Rada z USA Česku: Korupci nevymýtíte, dokud nezavřete zlotřilé politiky. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/korupce/c1-46525780-rada-z-usa-poslete-nekoho-do-vezeni>>.

⁴⁷ *Nadační fond proti korupci* [online]. 2011 [cit. 2011-03-25]. O nás. Dostupné z WWW: <<http://www.nfpc.cz/>>.

5. KOMPARACE VYBRANÝCH METOD MĚŘENÍ KORUPCE NA PŘÍKLADU ČR

5.1 Komparace vybraných metod měření korupce pomocí koeficientu korelace

Při porovnávání vybraných metod měření korupce bych se ráda zaměřila na ty, do jejichž měření je zapojena Česká republika spolu s dalšími středoevropskými a pobaltskými státy.

Pomocí výpočtu koeficientu korelace jsem vyjádřila závislosti výsledků vybraných metod měřících korupci. Jedná se o index CPI, Souhrnný index GM – konkrétně potom hodnoty subindexu Kontroly korupce, Index transformace – subindex Korupce a Index ekonomické svobody - Svoboda od korupce. Jejich jednotlivé hodnoty jsem porovnávala v období 2001-2009. Výchozí hodnoty spolu s dílčími výpočty jsou obsahem Příloh I-L.

Hodnoty koeficientu korelace pro vybrané metody, vypočítané pro ČR, jsou obsahem následující tabulky (tabulka 8). Nejvýraznější závislost vychází mezi indexem CPI a Indexem transformace. Výsledné hodnoty vychází záporně, což je zcela v souladu s očekáváními vzhledem k faktu, že *Index transformace má opačnou směrnicí*, než ostatní sledované indexy. Zbylé zjištěné hodnoty nevykazují známky žádné výraznější korelace, mezi dvojicemi indexů.

Tabulka 8: Koeficient korelace pro vybrané metody měření korupce – ČR

Koeficient korelace	CPI	GM	In.trans.	IEF
CPI	1.000	-0.571	-0.760	0.453
GM	-0.571	1.000	-0.028	-0.357
In.trans.	-0.760	-0.028	1.000	-0.406
IEF	0.453	-0.357	-0.406	1.000

zdroj: vlastní výpočet

Pro ověření, zda výše zmínění vztahy existují obecně, a ne jen pro příklad České republiky, jsem koeficient korelace vypočítala také pro některé další země – Maďarsko, Polsko a Slovensko. Na příkladu Maďarska je nejvýraznější vazba mezi indexem CPI a indexem transformace (tabulka 9), ovšem výsledný koeficient vychází v podobě kladného čísla, což je v rozporu s očekáváním, vzhledem k tomu, že tyto dva indexy by měly dosahovat při podobném trendu hodnot opačných a tedy záporných. Výsledky Polska ukazují na silnou vazbu mezi

Indexem transformace a IEF (podobně jako ČR) a mezi IEF a Souhrnným indexem (tabulka 10). Pro Slovensko dosahuje koeficient korelace nejvyšších hodnot u dvojice CPI a IEF, viz. tabulky 11.

Tabulka 9: Koeficient korelace pro vybrané metody měření korupce – Maďarsko

Koeficient korelace	CPI	GM	In.trans.	IEF
CPI	1.000	-0.376	0.590	-0.091
GM	-0.376	1.000	-0.606	-0.193
In.trans.	0.590	-0.606	1.000	0.417
IEF	-0.091	-0.193	0.417	1.000

zdroj: vlastní výpočet

Tabulka 10: Koeficient korelace pro vybrané metody měření korupce - Polsko

Koeficient korelace	CPI	GM	In. Trans.	IEF
CPI	1.000	0.481	0.050	0.210
GM	0.481	1.000	-0.680	0.862
In.trans.	0.050	-0.680	1.000	-0.852
IEF	0.210	0.862	-0.852	1.000

zdroj: vlastní výpočet

Tabulka 11: Koeficient korelace pro vybrané metody měření korupce - Slovensko

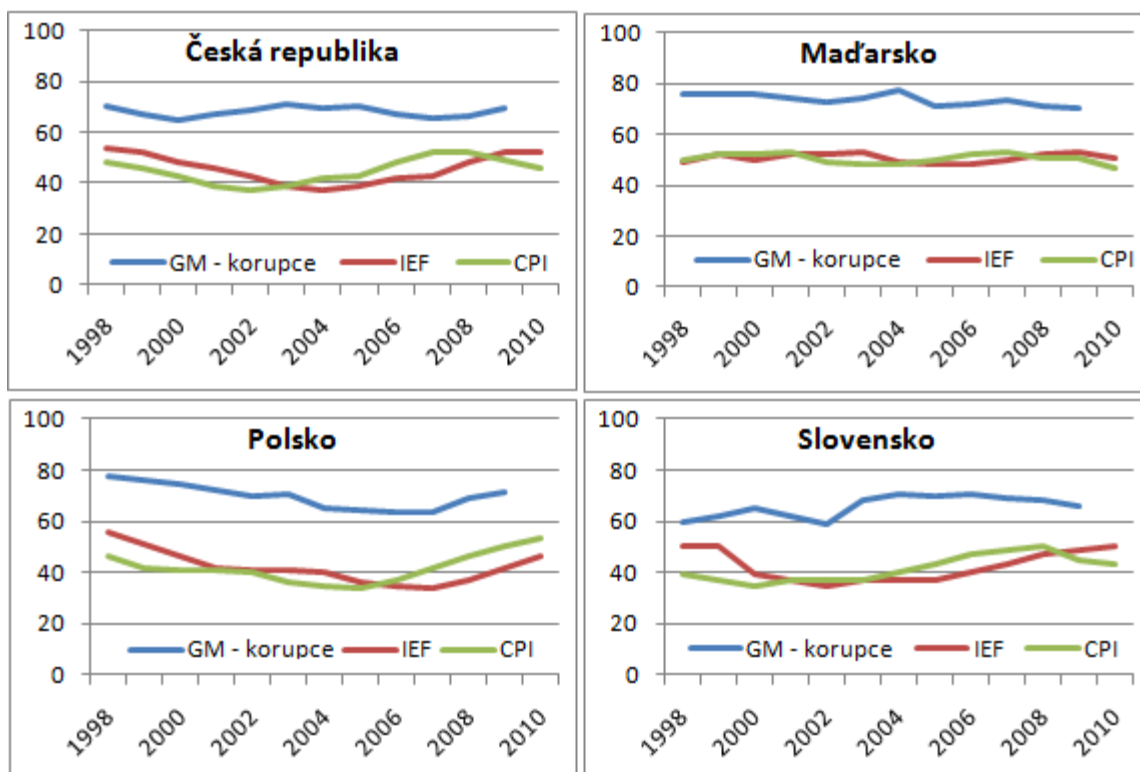
Koeficient korelace	CPI	GM	In. Trans.	IEF
CPI	1.000	0.527	-0.439	0.763
GM	0.527	1.000	-0.581	0.223
In.trans.	-0.439	-0.581	1.000	-0.087
IEF	0.763	0.223	-0.087	1.000

zdroj: vlastní výpočet

Na základě hodnot korelačního koeficientu pro výše uvedené státy, se vzhledem k různosti dosažených hodnot nedá mluvit o přímé závislosti mezi nimi. Přestože každý stát vykazuje určitou závislost mezi některými ze zvolených měřících metod, tato závislost je specifická právě pro jednu ze zemí a získané výsledky se tedy nedají aplikovat do obecné roviny, kde by se dalo říct, že na základě výsledků koeficientu korelace existuje přímá závislost mezi dvěma metodami pro všechny sledované země.

Přesto se určitý trend mezi některými z metod vysledovat dá – konkrétně mezi Indexy CPI a IEF. Jak je vidět na grafech níže (graf 5 – *hodnoty indexu CPI jsou vynásobeny číslem 10, pro snazší porovnání*), křivky CPI i Indexu ekonomické svobody mají shodný trend, ovšem

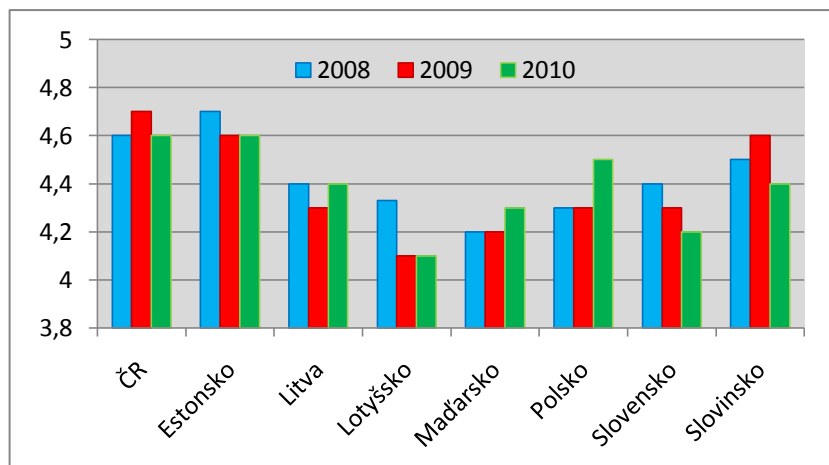
s jistým, konkrétně dvouletým (viz. data v příloze M) časovým posunem, což je souvislost, která je zaznamenaná u všech čtyř sledovaných zemí. Jedná se o zcela pochopitelný jev, vzhledem k tomu, že index IEF využívá k určení subindexu Svobody od korupce zejména výsledky indexu CPI.

Graf 5: Vývoj vybraných indexů v ČR, Maďarsku, Polsku a Slovensku, v období 1998-2010
zdroj: vlastní zpracování

5.2 Srovnání korupce v ČR s novými členskými státy

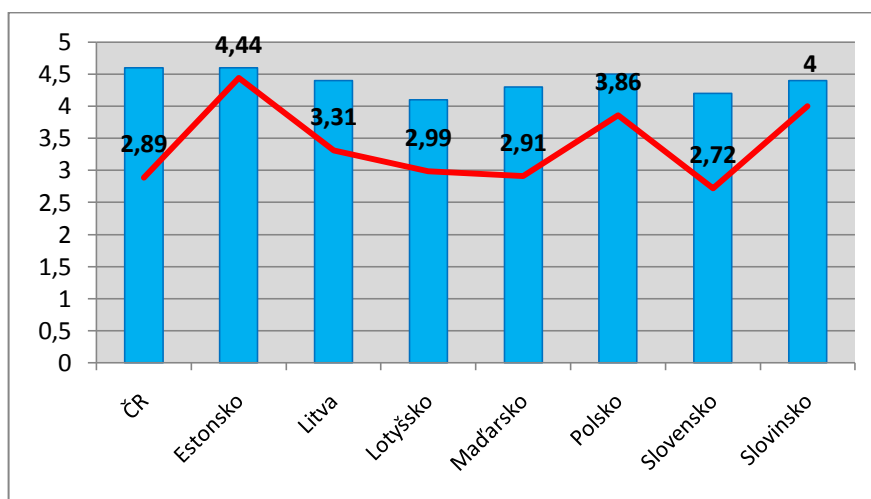
Jak už bylo řečeno v předchozí kapitole, při hodnocení celkové ekonomické aktivity země, si vede Česká republika v nejrůznějších hodnoceních velmi dobře. Ovšem dojde – li na hodnocení výsledků míry korupce, je tomu spíše naopak. O tom, že se nejedná pouze o smyšlené domněnky, ale o konstatování reality lze dokázat na příkladu některých, již dříve zmiňovaných, měření.

Graf 6: GCI index - vývoj ve vybraných státech

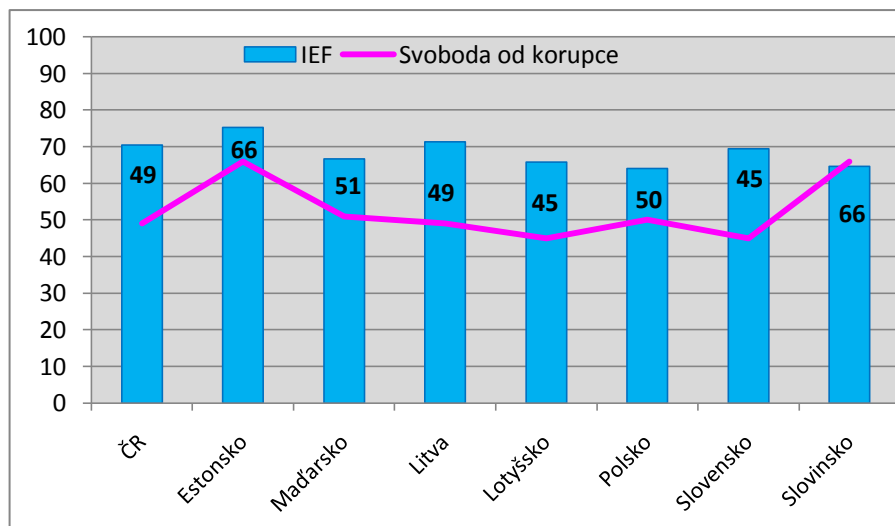
zdroj: vlastní úprava dle dat Světového ekonomického fóra

Přestože v rámci *Indexu růstu konkurenceschopnosti* dosahuje ČR spolu s Estonskem v posledních letech, nejvyšších hodnot mezi sledovanými zeměmi (graf 6), vyjádříme – li si hodnotu, jaké dosahuje její subindex Instituce (v rámci kterého je vyjadřována míra korupce) zjistíme, že horších hodnot než ČR dosahuje už jen Slovensko (graf 7). K velmi podobným závěrům dospějeme i z obdobného grafu Indexu ekonomické svobody (graf 8). Výjimku zde tvoří graf znázorňující subindex korupce v rámci celkové hodnoty Indexu transformace (graf 9). Křivka znázorňující míru korupce totiž prakticky opisuje výsledky, respektive pořadí zemí, výsledné hodnoty indexu transformace.

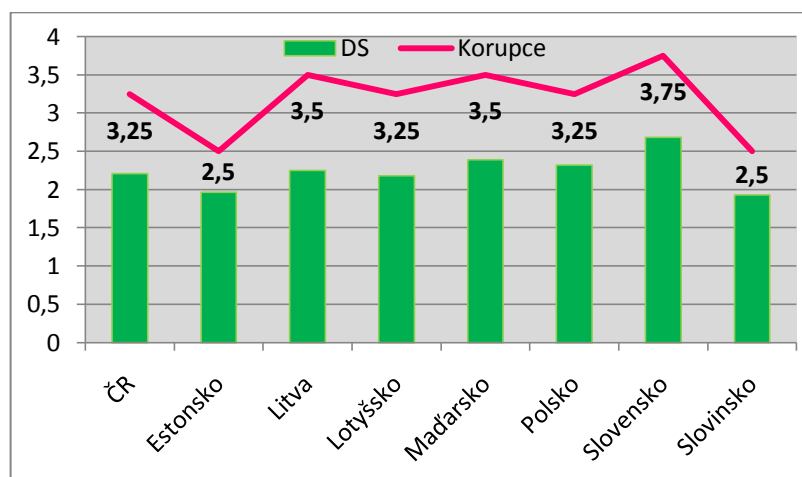
Graf 7: Znázornění indexu GCI a subindexu Instituce

zdroj: vlastní zpracování dle dat Světového ekonomického fóra

Graf 8: Znázornění indexu IEF a subindexu Svoboda od korupce

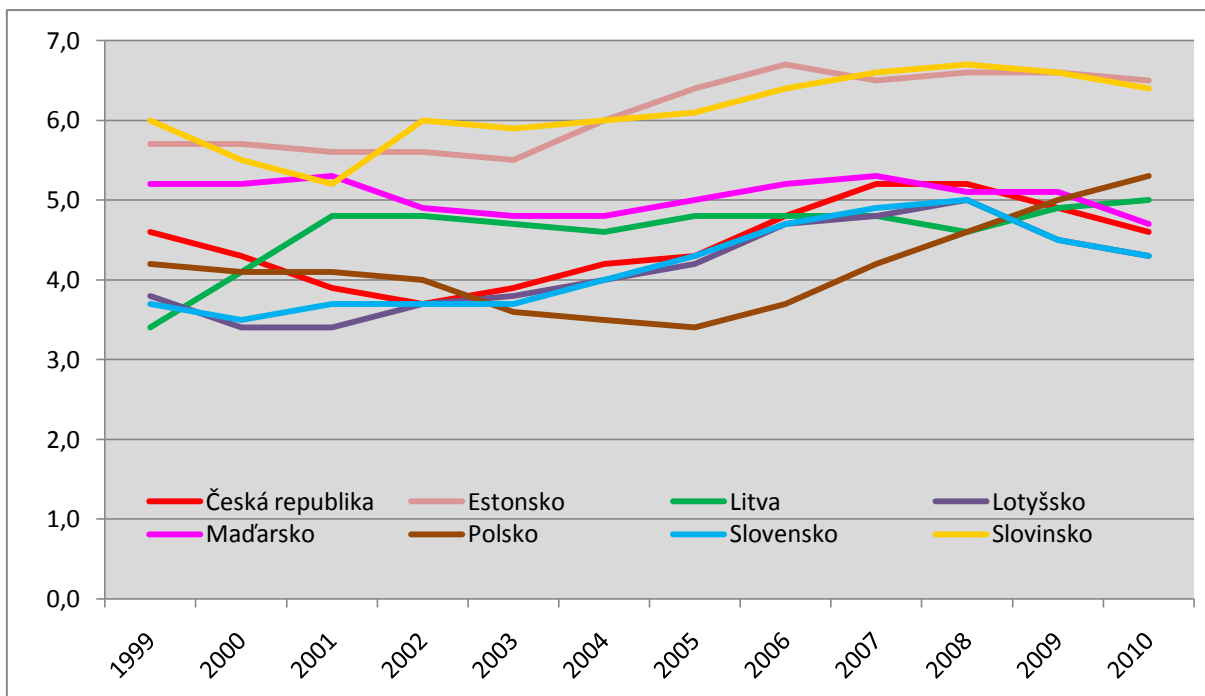
zdroj: vlastní zpracování dle dat Heritage Foundation

Graf 9: Index transformace a subindex Korupce

zdroj: vlastní zpracování dle dat Freedom House

Korupce v České republice bývá zpravidla posuzována na základě výsledků indexu CPI, jehož hodnoty po šestiletém období růstu začaly v roce 2009 klesat. Zdůrazňují se africké a asijské státy, které dosáhly prakticky shodných hodnot jako ČR namísto toho, aby se mluvilo např. o srovnání s novými členskými státy EU, kde se komparace přímo nabízí. Z těchto států Českou republiku v rámci indexu CPI dlouhodobě a výrazně převyšují Estonsko a Slovinsko. U zbylých států se v posledních pěti letech úroveň indexu CPI nijak zásadně neliší od hodnot, kterých dosahuje ČR (viz. graf 10).

Graf 10: Vývoj indexu CPI pro vybrané evropské země, 1999-2010

zdroj: vlastní úprava dle dat Transparency International

K podobným závěrům lze dospět také na základě výsledků u ostatních metod měřících korupci. Ať už přihlédneme k výsledkům, kterých dosahuje korupce v rámci Souhrnného indexu (tabulka 12) nebo Indexu transformace (tabulka 13), je stále patrné, že Estonsko a Slovinsko jsou hodnoceny mnohem lépe, než zbylé nové členské státy.

Tabulka 12: Vývoj Kontroly korupce (Souhrnný index) v letech 2006 – 2009

	1996	1998	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ČR	77.2	69.9	64.6	68.9	70.9	69.4	70.4	67.5	65.2	66.7	69.5
Estonsko	55.3	71.4	76.2	76.2	80.1	83.5	80.6	79.6	78.3	79.7	80
Maďarsko	75.7	76.2	75.7	72.8	74.3	77.7	71.4	72.3	73.4	71	70
Lotyšsko	19.9	62.1	58.7	58.3	65	63.6	65.5	66	66.2	65.2	65.7
Litva	X	64.1	67.5	62.6	66	68.4	63.6	61.2	59.9	61.8	63.8
Polsko	72.3	77.2	74.3	69.4	70.4	65	64.1	63.6	63.3	68.6	71
Slovensko	74.3	59.7	65	59.2	68.4	70.9	69.9	70.4	69.1	68.1	66.2
Slovinsko	87.4	85.9	80.1	81.6	82	85	80,1	83,5	81,6	79,2	81,4

zdroj: vlastní úprava dle dat Světové banky

Česká republika dosaženými hodnotami spadá v této konkurenci do průměru. Přestože tedy z tohoto srovnání vyplývá, že situace ohledně korupce v ČR je srovnatelná s výše zmíněnými státy, je důležité mít na paměti, že pokud srovnáváme korupci v rámci celé Evropy, rázem se ČR ocitá mezi zeměmi, kde je korupce nejhorší (viz. tabulka 5).

Tabulka 13: Vývoj Korupce (Index transformace) ve vybraných evropských státech

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ČR	3.75	3.75	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.25	3.25	3.25
Estonsko	2.75	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5
Litva	3.75	3.75	3.5	3.5	3.75	4	4	3.75	3.75	3.5
Lotyšsko	3.5	3.75	3.5	3.5	3.5	3.25	3	3	3.25	3.25
Maďarsko	3	3	2.75	2.75	2.75	3	3	3	3.25	3.5
Polsko	2.25	2.25	2.5	2.5	3	3.25	3	3	2.75	3.25
Slovensko	3.75	3.25	3.25	3.25	3	3	3.25	3.25	3.25	3.75
Slovinsko	2	2	2	2	2	2.25	2.25	2.25	2.5	2.5

zdroj: vlastní úprava dle dat Freedom house

ZÁVĚR

Jak už bylo několikrát v rámci této práce řečeno, korupce je jev ohrožující svým charakterem prakticky každou společnost a alespoň v minimální míře je problémem všech států světa. O tom, že se jedná o problém globální, značí i fakt, že je v centru zájmu mnoha mezinárodních organizací jako jsou *Světová Banka*, *OSN*, *Transparency International*, *Světové ekonomické fórum* a mnohé jiné. Kromě toho, že upozorňují na problém korupce, se snaží také o zmonitorování tohoto jevu nejrůznějšími metodami měření. Pomocí institucí, jako jsou *Galup International*, *Heritage Foundation* nebo *Freedom House*, specializujících se na průzkumy veřejného mínění nebo výzkumy určité problematiky, je možné získat množství, co možná nejobjektivnějších, dat a informací. Přestože výsledky v oblasti měření korupce jsou z větší části založeny na měkkých datech, což se často stává terčem kritiků metod měření korupce, v průběhu let vzniklo množství indexů a měření, která, přestože jsou založená na výsledcích dotazníkových a jiných sociologických šetření, jsou celosvětově uznávána.

Míra korupce bývá určována nejen v samostatných indexech, které jsou sestaveny speciálně k jejímu měření, ale poměrně často bývá součástí mnoha komplexnějších měření majících za cíl zhodnotit ekonomiku daného státu jako celek. Z tohoto pohledu je velmi uznávaná propracovaná metodika *Světové banky – Souhrnný index*, který komplexně hodnotí kvalitu veřejné správy v množství zemí prakticky po celém světě. Mezi podobná měření zaměřující se nejen na korupci se dají přirozeně zahrnout i jiné metody jako např. *Index růstu konkurenceschopnosti* nebo *Index ekonomické svobody*. Některé metody vznikly s cílem zaměřit se na určitou skupinu zemí s jistými specifickými znaky. Existuje tak několik indexů zabývajících se stavem a vývojem tranzitivních ekonomik (kam patří i Česká republika). Mezi ně patří *Index transformace*, zaměřený na bývalé komunistické státy Asie a Evropy a *Bertelsmann Transformation index*, který zahrnuje i množství jiných asijských a afrických zemí. Výsledné hodnoty těchto indexů se určují na základě množství subindexů a ukazatelů, které mají vliv na sledovaný problém. Korupce jako jeden z významných ukazatelů vystupuje ve všech výše zmíněných (i řadě jiných) indexech.

Mezi metodami zabývajícími se výhradně měřením korupce dominuje *Index vnímání korupce*. Většina publikací zabývajících se korupcí, pakliže se zmiňuje o metodách měření korupce, uvádí pouze index CPI, což může na čtenáře působit tak, že kromě něj již žádné jiné metody nejsou. Přitom existují také další, odborníky uznávané metody jako jsou *Globální barometr*

korupce, který je výsledkem řady průzkumů mezi širokou veřejností, nebo *Index plátců úplatků* zaměřený na největší a nejvlivnější ekonomiky světa a jejich tendence k placení korupce při obchodování s dalšími státy. Dalším příkladem může být *Index V4*, který se soustředil na hlavní města zemí tzv. Visegrádské čtyřky.

Při testování závislosti vybraných metod, pomocí korelačního koeficientu, dospějeme k závěru, že závislosti mezi vybranými dvojicemi měřících metod jsou. Bohužel se ale tyto závislosti u každého státu vyskytují pro jinou dvojici sledovaných indexů a nejde tedy hovořit o závislostech mezi měřícími metodami na obecné úrovni. Přestože některé z výše zmíněných metod mohou vést k obdobným výsledkům, je nutné mít na paměti, že většina metod zabývajících se měřením korupce je založena na určitých, jedinečných identifikátorech a tudíž žádné dvě metody nejsou úplně stejné, přestože z výsledků některých by se dalo usazovat jinak.

Budeme – li hodnotit korupci v České republice, pak by se při snaze o co nejjednodušší zhodnocení dalo říct, že o korupci v ČR se hodně mluví, ale málo se toho proti ní dělá. Přestože jsou vidět snahy bojovat proti korupci a přijímají se také opatření, která by měla korupci předcházet, v posledních letech úroveň vnímání korupce spíše stagnuje, podle indexu CPI se její úroveň dokonce zhoršuje. Při porovnávání úrovně korupce v ČR a ostatních nových členských státech EU dospějeme k závěru, že její úroveň je srovnatelná s korupcí v ostatních středoevropských a pobaltských státech (s výjimkou Estonska). Což ale neznamená, že by úroveň korupce u nás nebyla alarmující.

Domnívám se, že cíle stanovené v úvodu své práce, jsem splnila a v závěru je všechny shrnula.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] *Bribe Payers Index 2008*. Berlín, Německo: Transparency International, 2008. 24 s. ISBN: 978-3-935711-10-4
- [2] *Corruption Perception Index 2010*. Berlín, Německo : Transparency International, 2010. 12 s. ISBN 978-3-935711-60-9.
- [3] Dančák, B., Hloušek, V., Šimíček, V.: Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii, Brno: Masarykova Univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006, ISBN: 80 – 210 – 4062 – 9.
- [4] David, V., Nett, A.: Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém, Praha: C. H. Beck, 2007, ISBN 978 80 – 7179 – 562 – 9.
- [5] Durčáková, J., Mandel, M.: Mezinárodní finance, *III. rozšířené a doplněné vydání*; Praha, Management Press, 2007; ISBN 978-80-7261-170-6.
- [6] Chmelík, J.: Pozornost, úplatek a korupce, Praha: Linde, 2003, ISBN: 80-7201-434-X
- [7] Kaufmann, D.; Kraay, A.; Mastruzzi, M. *The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues*. The World Bank - Policy Research Working Paper, září 2010. (31 s.).
- [8] Sampford, Ch., Shacklock, A., Connors, C., Galtung, F.: Measuring corruption (Law, ethics and governance), Hampshire: Ashgate Publishing Limited, 2006, ISBN 0 – 7546 – 2405 – 6
- [9] Volejníková, J.: Korupce v ekonomické teorii a praxi; Profess Consulting, Praha, 2007; ISBN: 978 80 – 7259 – 055 – 1.

Internetové zdroje

- [10] *Annual Report on the 2009 Country Performance Assessment Exercise*. Asian Development Bank, May 2010. 9 s. Dostupné z WWW: <<http://www.adb.org/Documents/Reports/Country-Performance-Assessment-Exercise/in127-10.pdf>>.
- [11] *Freedom House* [online]. 2010 [cit. 2011-02-19]. About us. Dostupné z WWW: <<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=2>>.
- [12] *Gallup International* [online]. 2010 [cit. 2011-02-18]. Gallup International Association. Dostupné z WWW: <<http://www.gallup-international.com/>>.
- [13] *Gallup International* [online]. 2010 [cit. 2011-02-18]. Who uses our surveys?. Dostupné z WWW: <<http://www.gallup-international.com/>>.
- [14] *Global Integrity : Independent Information on Governance & Corruption* [online]. 2009 [cit. 2011-03-12]. Global Integrity Index: 2009. Dostupné z WWW: <<http://report.globalintegrity.org/globalIndex.cfm>>.
- [15] RIAÑO, Juanita ; HEINRICH, Finn; HODESS, Robin. *Global Corruption Barometer 2010*. Berlín, Německo : Transparency International, 2010. 29 s. Dostupné z WWW:

- <http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/gcb>. ISBN 978-3-935711-64-7.
- [16] SCHWAB, Klaus . *The Global Competitiveness Report 2010-2011* [online]. Geneva : World Economic Forum, 2010 [cit. 2011-02-13]. Dostupné z WWW: <http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf>.
- [17] *The European Bank for Reconstruction and Development* [online]. 2010 [cit. 2011-02-25]. EBRD - About us. Dostupné z WWW: <<http://www.ebrd.com/pages/about.shtml>>.
- [18] *The Heritage Foundation* [online]. 2011 [cit. 2011-02-22]. About. Dostupné z WWW: <<http://www.heritage.org/About>>.
- [19] *The PRS Group* [online]. 2011 [cit. 2011-02-12]. History of PRS. Dostupné z WWW: <http://www.prsgroup.com/AboutUs_History.aspx>.
- [20] *The World Bank Group* [online]. Washington,D.C. : 2010 [cit. 2011-03-12]. The World Bank's Country Policy and Institutional Assessment - An Evaluation. Dostupné z WWW: <http://siteresources.worldbank.org/EXTCPIA/Resources/CPIA_eval.pdf>. ISBN 978-0-8213-8427-5.
- [21] *The World Bank Group* [online]. 2010 [cit. 2011-02-12]. Worldwide Governance Indicators - *Documentation* . Dostupné z WWW: <<http://info.worldbank.org/governance/wgi/resources.htm>>.
- [22] *Transparency International* [online]. 2010 [cit. 2010-12-13]. About TI. Dostupné z WWW: <http://www.transparency.org/about_us>.
- [23] *Transparency International* [online]. 2010 [cit. 2010-12-13]. TI Global Priorities. Dostupné z WWW: <http://www.transparency.org/global_priorities>.
- [24] *Transparency International* [online]. 2008 [cit. 2011-02-17]. Press Releases 2008, BPI 2008. Dostupné z WWW: <http://www.transparency.org/news_room/latest_news/press_releases/2008/bpi_2008_en>.
- [25] *Transparency International Česká republika* [online]. 2010-06-03 [cit. 2010-12-13]. Co to je KORUPCE?. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=441>>.
- [26] *World Economic Forum* [online]. 2010 [cit. 2011-02-16]. About us - History. Dostupné z WWW: <<http://www.weforum.org/history-0>>.
- [27] *World Economic Forum* [online]. 2010 [cit. 2011-02-16]. About us - Members. Dostupné z WWW: <<http://www.weforum.org/members>>.
- [28] *World Economic Forum* [online]. 2011 [cit. 2011-02-13]. Global Competitiveness. Dostupné z WWW: <<http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness>>.
- [29] *Freedom house* [online]. 2010 [cit. 2011-02-19]. Nations in Transit 2010. Dostupné z WWW: <http://freedomhouse.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=321:nations-in-transit-2010&catid=46:nations-in-transit&Itemid=121>.
- [30] *Bertelsmann Stiftung* [online]. 2010 [cit. 2011-03-06]. Bertelsmann Transformation Index (BTI). Dostupné z WWW: <<http://www.bertelsmann-transformation-index.de/en/bti/>>.
- [31] *Bertelsmann Stiftung* [online]. 2010 [cit. 2011-03-06]. BTI - Ranking. Dostupné z WWW: <<http://www.bertelsmann-transformation-index.de/en/bti/ranking/>>.

- [32] *Transparency International Česká republika* [online]. 2008-08-06 [cit. 2011-02-22]. Index V4. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=907>>.
- [33] *Transparency International Česká republika* [online]. 2007-01-14 [cit. 2011-02-22]. Výsledky Indexu V4. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=2500>>.
- [34] *The 2011 Index of Economic Freedom* [online]. 2011 [cit. 2011-02-22]. Frequently Asked Questions. Dostupné z WWW: <<http://www.heritage.org/index/FAQ>>.
- [35] *The 2011 Index of Economic Freedom* [online]. 2011 [cit. 2011-02-22]. Freedom from Corruption. Dostupné z WWW: <<http://www.heritage.org/index/freedom-from-corruption>>.
- [36] *Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012*. Praha : Ministerstvo vnitra, 2010. 54 s. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/soubor/strategie-vlady-v-boji-proti-korupci-na-obdobi-let-2011-a-2012-pdf.aspx>>.
- [37] *Hospodářské noviny* [online]. 2011-01-05 [cit. 2011-03-25]. Koalice dohodla protikorupční strategii, sporné body ale visí ve vzduchu. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/c1-49217030-koalice-dohodla-protikorupcni-strategii-sporne-body-ale-visi-ve-vzduchu>>.
- [38] KRAMÁR, Tomáš. *Bez korupce* [online]. 2009-12-08 [cit. 2011-03-25]. Zpráva o boji proti korupci v ČR za rok 2009. Dostupné z WWW: <<http://www.bezkorupce.cz/2009/12/zprava-o-boji-proti-korupci-v-cr-za-rok-2009/>>.
- [39] RATTAY, Štěpán. *Bez korupce* [online]. 2010-12-09 [cit. 2011-03-25]. Zpráva o boji proti korupci v ČR za rok 2010: mnoho slibů, méně skutků. Dostupné z WWW: <<http://www.bezkorupce.cz/2010/12/zprava-boj-proti-korupci-cr2010/>>.
- [40] *Hospodářské noviny* [online]. 2010-08-16 [cit. 2011-03-25]. Domáci > Korupce Přejít do diskuse (6 příspěvků) Domaci.iHNed.cz 16. 8. 2010 23:50 Průzkum GFK Průzkum: Vláda myslí boj s korupcí vážně. V úspěch ale věří jen třetina Čechů. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/korupce/c1-45713090-lide-soudi-ze-vlada-mysli-boj-s-korupci-vazne-v-uspech-ale-veri-jen-tretina-cechu>>.
- [41] KREČ, Luboš. *Hospodářské noviny* [online]. 2011-01-12 [cit. 2011-03-25]. Experta na korupci si přišel poslechnout ministr John i stíhaný exnáměstek Ratha. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/spolecnost/c1-49442290-experta-na-korupci-si-prisel-poslechnout-ministr-john-i-stihany-exnamestek-ratha>>.
- [42] KREČ, Luboš ; ANÝŽ, Daniel. *Hospodářské noviny* [online]. 2010-09-22 [cit. 2011-03-25]. Rada z USA Česku: Korupci nevymýtíte, dokud nezavřete zlotřilé politiky. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/korupce/c1-46525780-rada-z-usa-poslete-nekoho-do-vezeni>>.
- [43] *Nadační fond proti korupci* [online]. 2011 [cit. 2011-03-25]. O nás. Dostupné z WWW: <<http://www.nfpk.cz/>>.

SEZNAM ZKRATEK

ADB	Asijská rozvojová banka
ADF	Asijský rozvojový fond
BPI	Index plátců úplatků
BTI	Bertelsmann Transformation Index
CCPR	Hodnocení kompozitní výkonnosti země
CPI	Index vnímání korupce
CPIA	Hodnocení politiky a institucí (<i>Country Policy and Institutional Assessment</i>)
CRR	Kompozitní hodnocení rizika
ČR	Česká republika
EBRD	Evropská banka pro obnovu a rozvoj
EU	Evropská unie
GCB	Globální barometr korupce
GCI	Index růstu konkurenceschopnosti
GII	Index globální integrity
GM	Souhrnný index (<i>Governance Matters</i>)
ICRG	International Country Risk Guide
IDA	Mezinárodní asociace pro rozvoj
IMD	International Institute for Management Development
MMF	Mezinárodní měnový fond
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
PRS	Political Risk Services
TI	Transparency International
UCM	Model nepozorovaných komponentů
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar

WB	Světová Banka (<i>World Bank</i>)
WGI	Worldwide Governance Indicators

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Determinanty udržitelného růstu a kritéria CPIA.....	37
Tabulka 2 - Váhy jednotlivých subindexů podle fáze vývoje	41
Tabulka 3: Rozdělení států do klastrů	42
Tabulka 4: Index transformace 2010.....	45
Tabulka 5: CPI 2010 zemí EU a západní Evropy.....	49
Tabulka 6: Indexy objektivní části	51
Tabulka 7: Indexy subjektivní části.....	51
Tabulka 8: Koeficient korelace pro vybrané metody měření korupce – ČR.....	59
Tabulka 9: Koeficient korelace pro vybrané metody měření korupce – Maďarsko.....	60
Tabulka 10: Koeficient korelace pro vybrané metody měření korupce - Polsko	60
Tabulka 11: Koeficient korelace pro vybrané metody měření korupce - Slovensko	60
Tabulka 12: Vývoj Kontroly korupce (Souhrnný index) v letech 2006 – 2009.....	64
Tabulka 13: Vývoj Korupce (Index transformace) ve vybraných evropských státech	65

SEZNAM SCHÉMÁT

Schéma 1: Výpočet hodnoty CCPR; <i>zdroj: překlad dle www.adb.org</i>	36
Schéma 2: Rozdělení 12-ti pilířů GCI; zdroj: World Economic Forum - www.weforum.org	40

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: typy korupce v zahraničním obchodě	43
Graf 2: Vývoj počtu zjištěných a objasněných trestných činů úplatkářství v ČR	54
Graf 3: Počet obžalovaných a odsouzených osob v ČR za úplatkářství	55
Graf 4: Vývoj hodnot CPI pro ČR	57

Graf 5: Vývoj vybraných indexů v ČR, Maďarsku, Polsku a Slovensku	61
Graf 6: GCI index - vývoj ve vybraných státech.....	62
Graf 7: Znázornění indexu GCI a subindexu Instituce.....	62
Graf 8: Znázornění indexu IEF a subindexu Svoboda od korupce.....	63
Graf 9: Index transformace a subindex Korupce.....	63
Graf 10: Vývoj indexu CPI pro vybrané evropské země, 1999-2010	64

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Přehled zemí dle fáze vývoje, dělení podle metodiky GCI.....	74
Příloha B: Podrobná struktura indexu GCI.....	75
Příloha C: Dotazník TI pro zjištění GCB	79
Příloha D: Vývoj Indexu transformace v období let 2001-2010	82
Příloha E: Vývoj subindexu korupce v období 2001-2010	83
Příloha F: Zdroje použité při sestavování CPI 2010.....	84
Příloha G: Počet zjištěných a objasněných trestných činů úplatkářství v ČR (1993-2010).....	86
Příloha H: Počet obžalovaných a odsouzených osob v ČR za úplatkářství (1993-2010).....	87
Příloha I: Výchozí hodnoty, dílčí hodnoty pro výpočet koeficientu korelace - ČR	88
Příloha J: Výchozí hodnoty, dílčí hodnoty pro výpočet koeficientu korelace - Maďarsko.....	89
Příloha K: Výchozí hodnoty, dílčí hodnoty pro výpočet koeficientu korelace - Polsko	90
Příloha L: Výchozí hodnoty, dílčí hodnoty pro výpočet koeficientu korelace - Slovensko....	91

Příloha A: Přehled zemí dle fáze vývoje, dělení podle metodiky GCI

Fáze 1	Přechod z 1 na 2	Fáze 2	Přechod z 2 na 3	Fáze 3
Bangladéš	Alžírsko	Albánie	Bahrajn	Austrálie
Benin	Angola	Argentina	Barbados	Belgie
Bolívie	Arménie	Bosna a Hercegovina	Čile	Česká republika
Burkina Faso	Azerbajdžán	Brazílie	Estonsko	Dánsko
Burundi	Botswana	Bulharsko	Chorvatsko	Finsko
Čad	Brunej	Cape Verde	Litva	Francie
Etiopie	Egypt	Černá Hora	Lotyšsko	Hongkong
Filipíny	Gruzie	Čína	Maďarsko	Irsko
Gambie	Guatemala	Dominikánská republika	Omán	Island
Ghana	Guyana	Ekvádor	Polsko	Itálie
Honduras	Indonésie	Jižní Afrika	Portoriko	Izrael
Indie	Írán	Jordánsko	Slovensko	Japonsko
Kambodža	Jamajka	Kolumbie	Taiwan	Jižní Korea
Kamerun	Katar	Libanon	Trinidad a Tobago	Kanada
Keňa	Kazachstán	Makedonie	Uruguay	Kypr
Kyrgyzstán	Kuvajt	Mauricius		Lucembursko
Lesotho	Libye	Mexiko		Malta
Madagaskar	Maroko	Namibie		Německo
Malawi	Paraguay	Panama		Nizozemsko
Mali	Saudská Arábie	Peru		Norsko
Mauretánie	Srí Lanka	Rumunsko		Nový Zéland
Moldávie	Sýrie	Rusko		Portugalsko
Mongolsko	Ukrajina	Salvador		Rakousko
Mozambik	Venezuela	Srbsko		Řecko
Nepál		Thajsko		Singapur
Nigérie		Tunis		Slovinsko
Nikaragua		Turecko		Spojené arabské emiráty
Pákistán				Španělsko
Pobřeží slonoviny				Švédsko
Rwanda				Švýcarsko
Senegal				USA
Tádžikistán				Velká Británie
Tanzánie				
Timor - Leste				
Uganda				
Vietnam				
Zambie				
Zimbabwe				

zdroj: www.weforum.org

Příloha B: Podrobná struktura indexu GCI

BASIC REQUIREMENTS

1st pillar: Institutions.....25%

A. Public institutions.....75%

1. *Property rights*20%
 - 1.01 Property rights
 - 1.02 Intellectual property protection ^{1/2}
2. *Ethics and corruption*.....20%
 - 1.03 Diversion of public funds
 - 1.04 Public trust of politicians
 - 1.05 Irregular payments and bribes
3. *Undue influence*.....20%
 - 1.06 Judicial independence
 - 1.07 Favoritism in decisions of government officials
4. *Government inefficiency*20%
 - 1.08 Wastefulness of government spending
 - 1.09 Burden of government regulation
 - 1.10 Efficiency of legal framework in settling disputes
 - 1.11 Efficiency of legal framework in challenging regulations
 - 1.12 Transparency of government policymaking
5. *Security*20%
 - 1.13 Business costs of terrorism
 - 1.14 Business costs of crime and violence
 - 1.15 Organized crime
 - 1.16 Reliability of police services

B. Private institutions25%

1. *Corporate ethics*50%
 - 1.17 Ethical behavior of firms
2. *Accountability*50%
 - 1.18 Strength of auditing and reporting standards
 - 1.19 Efficacy of corporate boards
 - 1.20 Protection of minority shareholders' interests
 - 1.21 Strength of investor protection*

2nd pillar: Infrastructure.....25%

A. Transport infrastructure.....50%

- 2.01 Quality of overall infrastructure
- 2.02 Quality of roads
- 2.03 Quality of railroad infrastructure
- 2.04 Quality of port infrastructure
- 2.05 Quality of air transport infrastructure
- 2.06 Available seat kilometers*

B. Energy and telephony infrastructure.....50%

- 2.07 Quality of electricity supply
- 2.08 Fixed telephone lines* 1/2

2.09 Mobile telephone subscriptions* 1/2

3rd pillar: Macroeconomic environment.....25%

- 3.01 Government budget balance*
- 3.02 National savings rate*
- 3.03 Inflation* e
- 3.04 Interest rate spread*
- 3.05 Government debt*
- 3.06 Country credit rating*

4th pillar: Health and primary education25%

A. Health.....50%

- 4.01 Business impact of malaria ^f
- 4.02 Malaria incidence* f
- 4.03 Business impact of tuberculosis f
- 4.04 Tuberculosis incidence* f
- 4.05 Business impact of HIV/AIDS f
- 4.06 HIV prevalence* f
- 4.07 Infant mortality*
- 4.08 Life expectancy*

B. Primary education50%

- 4.09 Quality of primary education
- 4.10 Primary education enrollment rate* g

EFFICIENCY ENHANCERS

5th pillar: Higher education and training17%

A. Quantity of education33%

- 5.01 Secondary education enrollment rate*
- 5.02 Tertiary education enrollment rate*

B. Quality of education33%

- 5.03 Quality of the educational system
- 5.04 Quality of math and science education
- 5.05 Quality of management schools
- 5.06 Internet access in schools

C. On-the-job training33%

- 5.07 Local availability of specialized research and training services
- 5.08 Extent of staff training

6th pillar: Goods market efficiency17%

A. Competition67%

1. Domestic competitionvariable h

- 6.01 Intensity of local competition
- 6.02 Extent of market dominance

- 6.03 Effectiveness of anti-monopoly policy
- 6.04 Extent and effect of taxation 1/2
- 6.05 Total tax rate*
- 6.06 Number of procedures required to start a business* i
- 6.07 Time required to start a business* i
- 6.08 Agricultural policy costs

2. *Foreign competition*.....variable h

- 6.09 Prevalence of trade barriers
- 6.10 Trade tariffs*
- 6.11 Prevalence of foreign ownership
- 6.12 Business impact of rules on FDI
- 6.13 Burden of customs procedures
- 10.04 Imports as a percentage of GDP* g

B. Quality of demand conditions33%

- 6.14 Degree of customer orientation
- 6.15 Buyer sophistication

7th pillar: Labor market efficiency17%

A. Flexibility50%

- 7.01 Cooperation in labor-employer relations
- 7.02 Flexibility of wage determinativ
- 7.03 Rigidity of employment*
- 7.04 Hiring and firing practices
- 7.05 Redundancy costs*
- 6.04 Extent and effect of taxation ^{1/2}

B. Efficient use of talent50%

- 7.06 Pay and productivity
- 7.07 Reliance on professional management 1/2
- 7.08 Brain drain
- 7.09 Female participation in labor force*

8th pillar: Financial market development17%

A. Efficiency50%

- 8.01 Availability of financial services
- 8.02 Affordability of financial services
- 8.03 Financing through local equity market
- 8.04 Ease of access to loans
- 8.05 Venture capital availability
- 8.06 Restriction on capital flows

B. Trustworthiness and confidence.....50%

- 8.07 Soundness of banks
- 8.08 Regulation of securities exchanges
- 8.09 Legal rights index*

9th pillar: Technological readiness.....17%

A. Technological adoption.....50%

- 9.01 Availability of latest technologies

9.02 Firm-level technology absorption	
9.03 FDI and technology transfer	
B. ICT use	50%
9.04 Internet users*	
9.05 Broadband Internet subscriptions*	
9.06 Internet bandwidth*	
2.08 Fixed telephone lines* 1/2	
2.09 Mobile telephone subscriptions* 1/2	

10th pillar: Market size17%

A. Domestic market size.....	75%
10.01 Domestic market size index* j	
B. Foreign market size	25%
10.02 Foreign market size index* k	

INNOVATION AND SOPHISTICATION FACTORS

11th pillar: Business sophistication.....50%

11.01 Local supplier quantity	
11.02 Local supplier quality	
11.03 State of cluster development	
11.04 Nature of competitive advantage	
11.05 Value chain breadth	
11.06 Control of international distribution	
11.07 Production process sophistication	
11.08 Extent of marketing	
11.09 Willingness to delegate authority	
7.07 Reliance on professional management ^{1/2}	

12th pillar: Innovation.....50%

12.01 Capacity for innovation	
12.02 Quality of scientific research institutions	
12.03 Company spending on R&D	
12.04 University-industry collaboration in R&D	
12.05 Government procurement of advanced technology products	
12.06 Availability of scientists and engineers	
12.07 Utility patents*	
1.02 Intellectual property protection ^{1/2} :	

zdroj: World economic forum – Global Competitiveness Report 2010

APPENDIX B: QUESTIONNAIRE

TRANSPARENCY INTERNATIONAL

1. Let me open this questionnaire by asking your general views on corruption
 - A. In the past three years, how has the level of corruption in this country changed:
 - 1 Increased a lot
 - 2 Increased a little
 - 3 Stayed the same
 - 4 Decreased a little
 - 5 Decreased a lot
 - 9 DK/NA
 - B. How would you assess your current government's actions in the fight against corruption?
 - 1 The government is very effective in the fight against corruption
 - 2 The government is somewhat effective in the fight against corruption
 - 3 The government is neither effective nor ineffective in the fight against corruption
 - 4 The government is somewhat ineffective in the fight against corruption
 - 5 The government is very ineffective in the fight against corruption
 - 9 DK/NA
 - C. Whom do you trust the most to fight corruption in this country? (single answer)
 - 1 Government leaders
 - 2 Business/private sector
 - 3 NGOs (non-governmental organisations)
 - 4 Media
 - 5 International organisations (eg UN, World Bank, International Monetary Fund, etc.)
 - 6 Nobody
 - 9 DK

2. Question on perceptions regarding corruption.

To what extent do you perceive the following categories in this country to be affected by corruption? Please answer on a scale from 1 to 5 (1 meaning not at all corrupt, 5 meaning extremely corrupt). Of course you can use in-between scores as well.

SECTORS	NOT AT ALL CORRUPT				EXTREMELY CORRUPT	DK/NA
1. Political parties	1	2	3	4	5	9
2. Parliament/legislature	1	2	3	4	5	9
3. Police	1	2	3	4	5	9
4. Business/private sector	1	2	3	4	5	9
5. Media	1	2	3	4	5	9
6. Public officials/civil servants	1	2	3	4	5	9
7. Judiciary	1	2	3	4	5	9
8. NGOs (non-governmental organisations)	1	2	3	4	5	9
9. Religious bodies	1	2	3	4	5	9
10. Military	1	2	3	4	5	9
11. Education system	1	2	3	4	5	9

3.

A. In the past 12 months, have you or anyone living in your household had contact with the following institution/organisation?

1=Yes (Note to interviewer if YES ask question b if NO ask about next institution)

2=No

8=DK

9=NA

B. In the past 12 months have you or anyone living in your household paid a bribe in any form to each of the following institutions/organisations?

SECTORS	QA				QB			
	HAD A CONTACT				PAID A BRIBE			
	YES	NO	DK	NA	YES	NO	DK	NA
Education system	1	2	8	9	1	2	8	9
Judiciary	1	2	8	9	1	2	8	9
Medical services	1	2	8	9	1	2	8	9
Police	1	2	8	9	1	2	8	9
Registry & permit services (civil registry for birth, marriage, licenses, per- mits)	1	2	8	9	1	2	8	9
Utilities (telephone, electricity, water, etc.)	1	2	8	9	1	2	8	9
Tax revenue	1	2	8	9	1	2	8	9
Land services (buying, selling, inheriting, renting)	1	2	8	9	1	2	8	9
Customs	1	2	8	9	1	2	8	9

4. If you paid a bribe in the past 12 months, which of the following applied to the LAST bribe paid: **(Single answer)**

- 1=The bribe was paid to speed things up
- 2=The bribe was paid to avoid a problem with the authorities
- 3=The bribe was paid to receive a service entitled to
- 4=Did not pay a bribe in the past 12 months
- 5=Cannot remember
- 9=Don't know

5. I am going to read out some statements. For each one, can you tell me whether you strongly agree, agree, disagree or strongly disagree?

- 1 Strongly disagree
- 2 Disagree
- 3 Agree
- 4 Strongly agree

- a. Ordinary people can make a difference in the fight against corruption
- b. I would support my colleague or friend, if they fought against corruption
- c. I could imagine myself getting involved in fighting corruption
- d. I would report an incident of corruption

zdroj: *Global Corruption Barometer 2010*

Příloha D: Vývoj Indexu transformace v období let 2001-2010

Year-To-Year Summaries by Region

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Change
New EU Members											
Bulgaria	3.42	3.33	3.38	3.25	3.18	2.93	2.89	2.86	3.04	3.04	
Czech Rep.	2.25	2.46	2.33	2.33	2.29	2.25	2.25	2.14	2.18	2.21	▼
Estonia	2.13	2.00	2.00	1.92	1.96	1.96	1.96	1.93	1.93	1.96	▼
Hungary	2.13	2.13	1.96	1.96	1.96	2.00	2.14	2.14	2.29	2.39	▼
Latvia	2.21	2.25	2.25	2.17	2.14	2.07	2.07	2.07	2.18	2.18	
Lithuania	2.21	2.21	2.13	2.13	2.21	2.21	2.29	2.25	2.29	2.25	▲
Poland	1.58	1.63	1.75	1.75	2.00	2.14	2.36	2.39	2.25	2.32	▼
Romania	3.67	3.71	3.63	3.58	3.39	3.39	3.29	3.36	3.36	3.46	▼
Slovakia	2.50	2.17	2.08	2.08	2.00	1.96	2.14	2.29	2.46	2.68	▼
Slovenia	1.88	1.83	1.79	1.75	1.68	1.75	1.82	1.86	1.93	1.93	
Average	2.40	2.37	2.33	2.29	2.28	2.27	2.32	2.33	2.39	2.44	
Median	2.21	2.19	2.10	2.10	2.07	2.11	2.20	2.20	2.27	2.29	
The Balkans											
Albania	4.42	4.25	4.17	4.13	4.04	3.79	3.82	3.82	3.82	3.93	▼
Bosnia	5.17	4.83	4.54	4.29	4.18	4.07	4.04	4.11	4.18	4.25	▼
Croatia	3.54	3.54	3.79	3.83	3.75	3.71	3.75	3.64	3.71	3.71	
Macedonia	4.04	4.46	4.29	4.00	3.89	3.82	3.82	3.86	3.86	3.79	▲
Yugoslavia	5.04	4.00	3.88	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
Serbia	n/a	n/a	n/a	3.83	3.75	3.71	3.68	3.79	3.79	3.71	▲
Montenegro	n/a	n/a	n/a	3.83	3.79	3.89	3.93	3.79	3.79	3.79	
Kosovo	n/a	n/a	n/a	5.50	5.32	5.36	5.36	5.21	5.11	5.07	▲
Average	4.44	4.22	4.13	4.20	4.10	4.05	4.06	4.03	4.04	4.04	
Median	4.42	4.25	4.17	4.00	3.89	3.82	3.82	3.82	3.82	3.79	
Non-Baltic Former Soviet States											
Armenia	4.83	4.83	4.92	5.00	5.18	5.14	5.21	5.21	5.39	5.39	
Azerbaijan	5.63	5.54	5.46	5.63	5.86	5.93	6.00	6.00	6.25	6.39	▼
Belarus	6.38	6.38	6.46	6.54	6.64	6.71	6.68	6.71	6.57	6.50	▲
Georgia	4.33	4.58	4.83	4.83	4.96	4.86	4.68	4.79	4.93	4.93	
Kazakhstan	5.71	5.96	6.17	6.25	6.29	6.39	6.39	6.39	6.32	6.43	▼
Kyrgyzstan	5.29	5.46	5.67	5.67	5.64	5.68	5.68	5.93	6.04	6.21	▼
Moldova	4.29	4.50	4.71	4.88	5.07	4.96	4.96	5.00	5.07	5.14	▼
Russia	4.88	5.00	4.96	5.25	5.61	5.75	5.86	5.96	6.11	6.14	▼
Tajikistan	5.58	5.63	5.63	5.71	5.79	5.93	5.96	6.07	6.14	6.14	
Turkmenistan	6.83	6.83	6.83	6.88	6.93	6.96	6.96	6.93	6.93	6.93	
Ukraine	4.71	4.92	4.71	4.88	4.50	4.21	4.25	4.25	4.39	4.39	
Uzbekistan	6.42	6.46	6.46	6.46	6.43	6.82	6.82	6.86	6.89	6.93	▼
Average	5.41	5.51	5.57	5.66	5.74	5.78	5.79	5.84	5.92	5.96	
Median	5.44	5.50	5.54	5.65	5.72	5.84	5.91	5.98	6.13	6.18	

zdroj: Freedom House

Příloha E: Vývoj subindexu korupce v období 2001-2010

Ratings History and Regional Breakdown

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Change
New EU Members											
Bulgaria	4.75	4.50	4.25	4.25	4.00	3.75	3.75	3.50	4.00	4.00	
Czech Rep.	3.75	3.75	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.25	3.25	3.25	
Estonia	2.75	2.50	2.50	2.50	2.50	2.50	2.50	2.50	2.50	2.50	
Hungary	3.00	3.00	2.75	2.75	2.75	3.00	3.00	3.00	3.25	3.50	▼
Latvia	3.50	3.75	3.50	3.50	3.50	3.25	3.00	3.00	3.25	3.25	
Lithuania	3.75	3.75	3.50	3.50	3.75	4.00	4.00	3.75	3.75	3.50	▲
Poland	2.25	2.25	2.50	2.50	3.00	3.25	3.00	3.00	2.75	3.25	▼
Romania	4.50	4.75	4.50	4.50	4.25	4.25	4.00	4.00	4.00	4.00	
Slovakia	3.75	3.25	3.25	3.25	3.00	3.00	3.25	3.25	3.25	3.75	▼
Slovenia	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	2.25	2.25	2.25	2.50	2.50	
Average	3.40	3.35	3.23	3.23	3.23	3.28	3.23	3.15	3.25	3.33	
Median	3.63	3.50	3.38	3.38	3.25	3.25	3.13	3.13	3.25	3.38	
The Balkans											
Albania	5.50	5.25	5.00	5.25	5.25	5.25	5.00	5.00	5.00	5.00	
Bosnia	5.75	5.50	5.00	4.75	4.50	4.25	4.25	4.25	4.50	4.50	
Croatia	4.50	4.50	4.75	4.75	4.75	4.75	4.75	4.50	4.50	4.50	
Macedonia	5.00	5.50	5.50	5.00	5.00	4.75	4.75	4.50	4.25	4.00	▲
Yugoslavia	6.25	5.25	5.00	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
Serbia	n/a	n/a	n/a	5.00	5.00	4.75	4.50	4.50	4.50	4.50	
Montenegro	n/a	n/a	n/a	5.25	5.25	5.25	5.50	5.25	5.00	5.00	
Kosovo	n/a	n/a	n/a	6.00	6.00	6.00	6.00	5.75	5.75	5.75	
Average	5.40	5.20	5.05	5.14	5.11	5.00	4.96	4.82	4.79	4.75	
Median	5.50	5.25	5.00	5.00	5.00	4.75	4.75	4.50	4.50	4.75	
Non-Baltic Former Soviet States											
Armenia	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.50	5.50	
Azerbaijan	6.25	6.25	6.25	6.25	6.25	6.25	6.25	6.25	6.50	6.50	
Belarus	5.25	5.25	5.50	5.75	6.00	6.25	6.25	6.25	6.00	6.00	
Georgia	5.25	5.50	5.75	6.00	5.75	5.50	5.00	5.00	5.00	5.00	
Kazakhstan	6.25	6.25	6.25	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	
Kyrgyzstan	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.25	6.25	6.50	▼
Moldova	6.00	6.25	6.25	6.25	6.25	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	
Russia	6.25	6.00	5.75	5.75	5.75	6.00	6.00	6.00	6.25	6.50	▼
Tajikistan	6.00	6.00	6.00	6.25	6.25	6.25	6.25	6.25	6.25	6.25	
Turkmenistan	6.25	6.25	6.25	6.25	6.50	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75	
Ukraine	6.00	6.00	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	
Uzbekistan	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.50	6.50	6.50	6.50	6.75	▼
Average	5.94	5.96	5.96	6.04	6.06	6.13	6.08	6.10	6.10	6.17	
Median	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.13	6.13	6.25	6.25	6.38	

zdroj: Freedom House

Příloha F: Zdroje použité při sestavování CPI 2010

Číslo	1	2	3
Zkratka	ADB	AFDB	BTI
Zdroj	Asijská rozvojová banka	Africká rozvojová banka	Bertelsmann Foundation
Název	Country Performance Assessment Ratings	Country Policy and Institutional Assessments	Bertelsmann Transformation Index
Rok vydání	2010	2010	2009
Internetová adresa	http://www.adb.org/Documents/Reports/Country-Performance-Assessment-Exercise/default.asp	http://www.afdb.org/pls/portal/url/ITEM/5008432D529957FAE040C00A0C3D3A86	http://www.bertelsmann-transformation-index.de/english
Okruh dotazovaných	Týmy v příslušných zemích, odborníci v rámci banky i mimo ni	Týmy v příslušných zemích, odborníci v rámci banky i mimo ni	Síť místních korespondentů a odborníků působících uvnitř instituce i mimo ni
Téma průzkumu	Transparentnost, zodpovědnost a korupce ve veřejném sektoru	Transparentnost, zodpovědnost a korupce ve veřejném sektoru	Schopnost vládních institucí potlačovat a postihovat korupci
Počet odpovědí	Neuveдено	Neuveдено	Neuveдено
Počet zemí	28 zemí (oprávněných čerpat prostředky z fondů ADB)	53 zemí	128 méně rozvinutých zemí a zemí v přechodné fázi

Číslo	4	5	6
Zkratka	CPIA	EIU	FH
Zdroj	Světová banka (IDA a IBRD)	Economist Intelligence Unit	Freedom House
Název	Country Policy and Institutional Assessment	Country Risk Service and Country Forecast	Nations in Transit
Rok vydání	2010	2010	2010
Internetová adresa	http://go.worldbank.org/S2THW11X60	www.eiu.com	http://www.freedomhouse.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=196
Okruh dotazovaných	Týmy v příslušných zemích, odborníci v rámci banky i mimo ni	Hodnocení vlastních odborníků	Hodnocení odborníků pocházejících z příslušných zemí (nebo v nich žijících - rezidenti)
Téma průzkumu	Transparentnost, zodpovědnost a korupce ve veřejném sektoru	Zneužití postavení veřejného činitele k osobnímu prospěchu (nebo prospěchu politické strany): včetně korupce v oblasti veřejných zakázek, zneužívání veřejných prostředků, korupce ve státní službě a trestního stíhání státních úředníků	Rozsah korupce ve vládních kruzích, podle vnímání veřejnosti a zpráv v médiích, a zavádění protikorupčních opatření
Počet odpovědí	Neuveдено	Neuveдено	Neuveдено
Počet zemí	77 zemí (oprávněných čerpat prostředky z fondů IDA)	135 zemí	29 zemí/území

Číslo	7	8	9
Zkratka	GI	IMD	
Zdroj	Global Insight	IMD International, Švýcarsko, World Competitiveness Center	
Název	Country Risk Ratings	IMD World Competitiveness Yearbook	
Rok vydání	2010	2009	2010
Internetová adresa	http://www.globalinsight.com	www.imd.ch/wcc	
Okruh dotazovaných	Hodnocení vlastních odborníků	Vrcholová a střední manažeri, domácí i mezinárodní podniky	
Téma průzkumu	Pravděpodobnost setkání s úplatným úředníkem, od drobné "byrokratické" korupce až po velkou politickou korupci	Kategorie Struktura institucí – efektivita státu: "Úplatkářství a korupce existuje/neexistuje"	
Počet odpovědí	Neuveдено	3960	
Počet zemí	201 zemí	57 zemí	58 zemí

Číslo	10	11
Zkratka	PERC	
Zdroj	Political & Economic Risk Consultancy	
Název	Asian Intelligence Newsletter	
Rok vydání	2009	2010
Internetová adresa	www.asiarisk.com/	
Okruh dotazovaných	Manažeri působící v zahraničí	
Téma průzkumu	Jak závažný je podle vás problém korupce ve veřejném sektoru?	
Počet odpovědí	1 750	2 174
Počet zemí	16 zemí	16 zemí

Číslo	12	13
Zkratka	WEF	
Zdroj	Světové ekonomické fórum	
Název	Global Competitiveness Report	
Rok vydání	2009	2010
Internetová adresa	www.weforum.org	
Okruh dotazovaných	Výše postavení manažeri; domácí a mezinárodní podniky	
Téma průzkumu	Platby navíc a bez dokladů nebo úplatky v souvislosti s 1) dovozy a vývozy, 2) zajišťováním veřejných služeb, 3) výběrem daní, 4) veřejnými zakázkami a 5) soudními rozhodnutími jsou běžné/vůbec se nevyskytují	
Počet odpovědí	Přes 12 000	Přes 13 000
Počet zemí	133 zemí	139 zemí

zdroj: Transparency International – Česká republika

Příloha G: Počet zjištěných a objasněných trestných činů úplatkářství v ČR (1993-2010)

Rok	§158/§329 zneužívání pravomoci veř. činitele/ úřední osoby		§159/§330 maření úkolu veř. činitele/ úřední osoby z nedbalosti		§160/§331 přijetí úplatku		§161/§332 podplácení		§162/§333 nepřímé úplatkářství		Úplatkářství celkem	
	Z	O	Z	O	Z	O	Z	O	Z	O	Z	O
1993	189	144	5	4	52	52	127	123	7	7	186	182
1994	321	299	21	20	54	53	138	138	2	2	194	193
1995	370	355	7	7	77	77	200	197	3	3	280	277
1996	334	325	23	23	51	50	185	185	6	6	242	241
1997	356	354	16	16	40	39	107	105	8	8	155	152
1998	365	345	16	15	49	50	138	137	4	4	191	191
1999	403	384	19	16	55	55	109	109	3	3	167	167
2000	367	350	18	18	38	37	133	131	3	3	174	171
2001	390	381	18	18	28	28	171	171	4	4	203	203
2002	376	269	33	31	48	38	116	109	7	6	171	153
2003	384	324	23	23	49	42	102	101	4	4	155	147
2004	248	205	18	18	126	123	149	147	12	11	287	281
2005	212	167	19	18	39	32	94	92	5	5	138	129
2006	160	124	16	15	43	35	89	87	6	4	138	126
2007	187	112	16	14	40	34	62	58	1	1	103	93
2008	228	132	18	14	46	29	99	88	5	4	150	121
2009	204	137	14	9	38	27	75	68	8	8	121	103
2010	128	94	13	8	31	19	85	62	5	3	121	84

zdroj: vlastní zpracování dle Strategie vlády v boji proti korupci

Příloha H: Počet obžalovaných a odsouzených osob v ČR za úplatkářství (1993-2010)

Rok	§158/§329 zneužívání pravomoci veř. činitele/ úřední osoby		§159/§330 maření úkolu veř. činitele/ úřední osoby z nedbalosti		§160/§331 přijetí úplatku		§161/§332 podplácení		§162/§333 nepřímé úplatkářství		Úplatkářství celkem	
	Obžal.	Ods.	Obž.	Ods.	Obž.	Ods.	Obž.	Ods.	Obž.	Ods.	Obž.	Ods.
1993	70	18	0	0	27	6	108	47	2	0	137	53
1994	205	86	13	2	55	18	140	68	3	3	198	89
1995	198	78	11	0	60	23	177	88	1	1	238	112
1996	247	79	3	0	65	24	169	111	11	2	245	137
1997	220	69	9	3	29	34	122	98	0	1	151	133
1998	236	100	4	4	41	20	140	88	4	1	185	109
1999	253	85	6	9	68	19	119	88	4	3	191	110
2000	232	100	6	3	48	49	106	68	4	1	158	118
2001	262	99	8	1	51	28	149	83	1	3	201	114
2002	332	104	12	6	45	26	120	108	3	3	168	137
2003	288	110	14	11	30	20	96	53	3	2	129	75
2004	221	127	7	5	41	23	103	74	6	0	150	97
2005	216	89	7	19	91	24	82	82	2	1	175	107
2006	143	75	9	4	39	27	96	45	3	2	138	74
2007	151	64	10	0	37	51	65	51	2	1	104	103
2008	156	55	2	1	42	26	78	50	6	0	126	76
2009	112	64	11	3	31	28	68	51	3	1	102	80
2010	89	49	6	2	24	19	58	37	2	0	84	56

zdroj: vlastní zpracování dle Strategie vlády v boji proti korupci

Příloha I: Výchozí hodnoty, dílčí hodnoty pro výpočet koeficientu korelace - ČR

Rok	CPI	GM	In. Trans.	IEF
2001	3.9	67	3.75	46
2002	3.7	68.9	3.75	43
2003	3.9	70.9	3.5	39
2004	4.2	69.4	3.5	37
2005	4.3	70.4	3.5	39
2006	4.8	67.5	3.5	42
2007	5.2	65.2	3.5	43
2008	5.2	66.7	3.25	48
2009	4.9	69.5	3.25	52
součet	40.1	615.5	31.5	389
aritm. průměr	4.460	68.390	3.500	43.220
riziko	0.550	1.780	0.170	4.520

Kovariance	CPI	GM	In.trans.	IEF
CPI	0.300	-0.558	-0.069	1.121
GM	-0.558	3.179	-0.008	-2.875
In.trans.	-0.069	-0.008	0.028	-0.306
IEF	1.121	-2.875	-0.306	20.395

Koeficient korelace	CPI	GM	In.trans.	IEF
CPI	1.000	-0.571	-0.760	0.453
GM	-0.571	1.000	-0.028	-0.357
In.trans.	-0.760	-0.028	1.000	-0.406
IEF	0.453	-0.357	-0.406	1.000

Příloha J: Výchozí hodnoty, dílčí hodnoty pro výpočet koeficientu korelace – Maďarsko

Rok	CPI	GM	In. Trans.	IEF
2001	5.3	74.25	3	52
2002	4.9	72.8	3	52
2003	4.8	74.3	2.75	53
2004	4.8	77.7	2.75	49
2005	5	71.4	2.75	48
2006	5.2	72.3	3	48
2007	5.3	73.4	3	50
2008	5.1	71	3	52
2009	5.1	70	3.25	53
součet	45.5	657.15	26.5	457
aritm. průměr	5.056	73.017	2.944	91.400
riziko	0.183	2.150	0.157	1.931

Kovariance	CPI	GM	IT	IEF
CPI	0.03358	-0.14815	0.016975	-0.0321
GM	-0.14815	4.621111	-0.20463	-0.80185
IT	0.016975	-0.20463	0.024691	0.126543
IEF	-0.0321	-0.80185	0.126543	3.728395

Koeficient korelace	CPI	GM	In.trans.	IEF
CPI	1.000	-0.376	0.590	-0.091
GM	-0.376	1.000	-0.606	-0.193
In.trans.	0.590	-0.606	1.000	0.417
IEF	-0.091	-0.193	0.417	1.000

Příloha K: Výchozí hodnoty, dílčí hodnoty pro výpočet koeficientu korelace - Polsko

Rok	CPI	GM	In. Trans.	IEF
2001	4.1	71.85	2.25	42
2002	4	69.4	2.25	41
2003	3.6	70.4	2.5	41
2004	3.5	65	2.5	40
2005	3.4	64.1	3	36
2006	3.7	63.6	3.25	35
2007	4.2	63.3	3	34
2008	4.6	68.6	3	37
2009	5	71	2.75	42
součet	36.1	607.25	24.5	348
aritm. průměr	4.011	67.472	2.722	38.667
riziko	0.502	3.250	0.342	2.981

Kovariance	CPI	GM	In. Trans.	IEF
CPI	0.252	0.784	0.009	0.315
GM	0.784	10.562	-0.756	8.352
In.trans.	0.009	-0.756	0.117	-0.870
IEF	0.315	8.352	-0.870	8.889

Koeficient korelace	CPI	GM	In. Trans.	IEF
CPI	1.000	0.481	0.050	0.210
GM	0.481	1.000	-0.680	0.862
In.trans.	0.050	-0.680	1.000	-0.852
IEF	0.210	0.862	-0.852	1.000

Příloha L: Výchozí hodnoty, dílčí hodnoty pro výpočet koeficientu korelace - Slovensko

Rok	CPI	GM	In. Trans.	IEF
2001	3.7	62.1	3.75	37
2002	3.7	59.2	3.25	35
2003	3.7	68.4	3.25	37
2004	4	70.9	3.25	37
2005	4.3	69.9	3	37
2006	4.7	70.4	3	40
2007	4.9	69.1	3.25	43
2008	5	68.1	3.25	47
2009	4.5	66.2	3.25	49
součet	38.5	604.3	29.25	362
aritm. průměr	4.278	67.144	3.250	40.222
riziko	0.496	3.772	0.204	4.709

Kovariance	CPI	GM	In. Trans.	IEF
CPI	0.246	0.985	-0.044	1.783
GM	0.985	14.229	-0.447	3.957
In.trans.	-0.044	-0.447	0.042	-0.083
IEF	1.783	3.957	-0.083	22.173

Koeficient korelace	CPI	GM	In. Trans.	IEF
CPI	1.000	0.527	-0.439	0.763
GM	0.527	1.000	-0.581	0.223
In.trans.	-0.439	-0.581	1.000	-0.087
IEF	0.763	0.223	-0.087	1.000